

Redd Barna

Statsbudsjettet 2023

Redd Barnas forslag til endringer

Innhold

Merknader:	9
Arbeids- og sosialkomiteen.....	14
Barneperspektiv på NAV	14
Øke nivået på trygdeytelser og sosialhjelpssatser for barnefamilier	15
Øke og prisjustere barnetrygden	16
Halvering av antall barn i lavinntektsfamilier innen 2030.....	16
Gjennomgang av de nasjonale klageordningene.....	17
Lovfeste barns rett til en fritidsklubb/møteplass i sitt nærmiljø	19
Å sikre barns rettigheter i en digital hverdag	20
Evaluerer av Bufdir som kompetansemiljø på medvirkning.....	21
Norges 7 rapportering til FNs barnekomite.....	22
Styrke de demokratiske barne- og ungdomsorganisasjonene	22
Kompetanseløft om seksualitet, vold og seksuelle overgrep	23
Helse- og omsorgskomiteen.....	24
Positive til en styrket skolehelsetjeneste, men vanskelig uten satsing på kvalifiserte ansatte	24
Behov for en styrket satsing på seksualitetsundervisning i barnehagen og skolen.....	24
Gi økt prioritet til en digital informasjonskanal til barn under 12 år	24
Justiskomiteen.....	26
Opptrappingsplan for vold i nære relasjoner	26
Statens barnehus	26
Styrket innsats for å forebygge internettrelaterte overgrep	27
Energi- og miljøkomiteen	28
Klimabudsjett.....	28
Barns medvirkning i norsk klimapolitikk	28

Stopp åpningen av nye olje- og gassfelt	28
Kommunal- og forvaltningskomiteen	30
Styrke rettssikkerheten til barn i utlendingssaker.....	30
Innledende sårbarhetskartlegging.....	31
Fattigdom på mottak	32
Barn med begrenset opphold	32
Sikre omsorg av enslige mindreårige under barnevernet	33
Styrke barns rettigheter og barnefaglig kompetanse i integreringsarbeidet	33
Et løft for de kommunale ungdomsrådene	35
Nasjonal utredning om medvirkning og innflytelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse	36
Styrket satsing mot rasisme	36
Utdannings- og forskningskomiteen	38
Kompetanseløft om seksualitet, vold og seksuelle overgrep	38
Trygge barn og mange nok voksne i barnehagen	39
Trygg skolehverdag for <i>alle</i> elever og bekymringsfullt skolefravær.....	40
Flere kvalifiserte lærere og styrket lag rundt eleven	41
Håndhevingsordningen til skolemiljø saker må styrkes.....	42
Uavhengig mobbeombudsordning må sikres kontinuitet og et fagmiljø.....	43
Inkluderende fellesskap for alle barn	44
Innhold i opplæringen og behov for nye læremidler	45
Skolefritidsordningen (SFO) må styrkes og bli tilgjengelig for alle.....	46
Sikre forutsigbar finansiering av tiltaket Rosa kompetanse barnehage	47

ARBEIDS- OG SOSIALKOMITEEN				
Kap.	Post	Tema	Endring	Kommentar
601	21	Utredning av nivået på stønadssatser opp mot barns rett til tilfredsstillende levekår	5 millioner	Stønadssatsene er vesentlig lavere enn SIFOs referansebudsjett, det må ses i sammenheng.
621	21	Barneperspektivet på NAV	Øremerke 20 millioner	Ansatte på NAV må få økt sin barnefaglige kompetanse, og det må utvikles rutiner som dokumenterer at barns behov er vurdert og ivaretatt
FAMILIE- OG KULTURKOMITEEN				
Kap.	Post	Tema	Endring	Kommentar
325	83	Innovasjons- og etableringsstøtte til fritidsklubber	Sette av 30 millioner på posten	Norge hadde en slik støtteordning frem til 1997. Nå ser vi at antall fritidsklubber er dalende, og at det er behov for å intensivere det statlige bidraget.
325	83	Veileder for kvalitet i ungdomsarbeid	Sette av 1 million til utvikling av en veileder for kvalitet i ungdomsarbeid	Ungdomsarbeidet er viktig, og det trengs et kvalitetsløft for å sikre bred deltakelse og attraktive møteplasser for ungdom.
845	70	Prisjustere og øke barnetrygden til 2023-nivå	Øke posten med 6,3 milliarder	Barnetrygden for de mellom 6-18 år har stått stille siden 1996. Det er på tide at barnetrygden prisjusteres.
845	70	Gjeninnføre Finnmarkstillegget i barnetrygden	Øke posten med 77 millioner kroner.	Finnmarkstillegget ble fjernet i 2014. Dette var et tiltak for å få flere til å bosette seg i Finnmark og Nord-Troms.
846	21	Ny tverrdepartemental strategi for å bekjempe familiefattigdom	5 millioner kroner	Strategien bør ha varighet frem til 2030 med årlige mål for reduksjon.
846	21	Inkludering av barn med nedsatt funksjonsevne på fritiden	2 millioner kroner	En plan for økt kunnskap om temaet, et ungdomspanel og mer lokal kunnskap.
846	61	Redd barna blir fast mottaker av «nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge» og ordningen styrkes generelt	Øremerke 15 millioner til Redd Barna og øke ordningen med totalt 50 millioner.	Aktiviteter og innsats må årlig justeres, avhengig av hvilken sum som innvilges eller ikke. For å sikre kvaliteten på arbeidet og forutsigbarhet for barna og deres familier, har

				vi behov for større finansiell sikkerhet og vi ber om at Redd Barna nevnes spesifikt, på lik linje som andre tilsvarende organisasjoner, på statsbudsjettet for 2023
846	70	Øke den nasjonale grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjoner	Øke posten med 16 millioner	De frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene er en bærebjelke i demokratiet og utgjør viktige arenaer der barn kan delta på egne premisser, få tilhørighet til et fellesskap, utvikle seg og oppleve mestring.
854	50	Oppfølging av handlingsplanen for en tryggere digital hverdag	Øremerke 10 millioner oppfølging av handlingsplanen	Det er behov for økt forskningsbasert kunnskap om barns rettigheter i en digital hverdag. Sikre et tverrfaglig senter om barns rettigheter, digitalisering og samfunn.
854	62	Videreutvikle Foreldrehverdag.no	10 millioner øremerkes videreutvikling av Foreldrehverdag.no	En stadig større del av barns oppvekst digitaliseres, og i barnekomiteens generelle kommentar nr. 25 Children's rights in relation to the digital environment, fastslås myndighetenes forpliktelser til å sikre barns rettigheter også på digitale arenaer.
854	71	Informasjonstilbud for barn under 13 år	10 millioner til ung.no for barn under 13 år	Yngre barn blir stadig mer aktive på nett, men de faller utenfor målgruppen til ung.no og DIGI-ung satsingen.
858	21	Økt kunnskap om retten til å bli hørt for barn og unge med funksjonsnedsettelse	Bevilge 3 millioner til en nasjonal utredning om medvirkning og innflytelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse	Barn med funksjonsnedsettelse får sjelden påvirke direkte i møte med beslutningstakere. Dette må ses nærmere på.
858	21	Bedre barnerettighetsvurderinger og barns medvirkning i utredninger, vedtak og lovarbeid	Sette av 1 million kroner til en veileder til utredningsinstruksen	NOU 2019:23 pekte på dette behovet og Redd Barna ser det som viktig å sikre barns rettigheter og perspektiver i utredninger, enkelt vedtak og lovarbeid.
881	78	Driftsstøtte til Hjelpeskilden	2 millioner bevilges som driftsstøtte til Hjelpeskilden	Hjelpeskilden er en viktig organisasjon for barn som bryter med strenge religiøse trossamfunn.

		Frifond	Styrke Frifondsordningen med 18 millioner kroner.	Frifond-støtten har nesten stått på stedet hvil de senere årene. Det er behov for å følge opp med i tråd med prisveksten.
Ny	Ny	Medvirkning i forbindelse med Norges 7 rapportering til FNs barnekomité	1 million for å sikre medvirkning i rapporteringen	I 2024 skal Norge levere sin syvende statusrapport til FNs barnekomité, hvor de skal rapportere på den nasjonale gjennomføringen av barnekonvensjonen
HELSE- OG OMSORGSKOMITEEN				
Kap.	Post	Tema	Endring	Kommentar
762	60	Bevare tilskuddsordningen til helsestasjons- og skolehelsetjenesten	15 millioner til nasjonalt kompetansemiljø for helsestasjons- og skolehelsetjenesten bevilges utenfor utenfor tilskuddsordningen	Et kompetansemiljø er veldig bra, men det kan ikke svekke midlene som skal gå til utvikling og styrking av tjenesten.
JUSTISKOMITEEN				
Kap.	Post	Tema	Endring	Kommentar
440	01	Sikre stabil drift av Statens Barnehus	Øremerke midlene	I dag gis midlene som rammetilskudd til det enkelte politidistrikt.
440	01/70	Etablere et tilskudd til det lokale tverrsektorielle arbeidet for å forebygge nettrelaterte overgrep mot barn	Øremerke 20 millioner til en slik tilskuddsordning	Regjeringens strategier peker på en økning i forekomsten av nettrelaterte overgrep. Dette krever økt tverrsektoriell innsats.
440	01/70	Styrke politidistriktenes arbeid med vold og seksuelle overgrep, også på nett	Øremerke 24 millioner til politidistriktenes arbeid mot vold og seksuelle overgrep	Politiet står i førstelinjen i bekjempelse og avdekking av vold og overgrep mot barn.
KOMMUNAL- OG FORVALTNINGSKOMITEEN				
Kap.	Post	Tema	Endring	Kommentar
571/572	21	Styrke ungdomsrådene	Øremerke 8 millioner til ungdomsrådernes arbeid i kommuner og fylkeskommuner	Ungdomsrådene har møtt store utfordringer gjennom pandemien, medvirkningsarbeidet har vært for dårlig.
291	50	Mer kunnskap om barns behov etter bosetting	2 millioner kroner til utredning med mål om å utvikle egne retningslinjer	Over halvparten av bosatte flyktninger er barn under 18 år. Redd Barna mener vi må sikre

				at disse barna får oppfylt sine rettigheter og behov.
291	62	Utvikle tidlige og treffsikre tiltak for å sikre inkludering av nylig bosatte barn og unge	Øremerke 20 millioner til inkludering av nylig bosatte barn og unge	Redd Barna ser et behov for at integreringsarbeidet i kommunene i større grad fokuserer på inkludering av barn og unge i utdanning og fritid.
581	76	Styrket kunnskapsgrunnlag om barn i kommunale boliger, samt utvikle retningslinjer for standarder for boliger med barn.	Øremerke 3 millioner til økt kunnskap om barn i kommunale boliger	Stadig flere barn vokser opp i lavinntektsfamilier, og mange i kommunale boliger. Redd Barna mener det er viktig å sikre disse barna et godt bosted.
571		Sikre fullfinansiering av pedagog- og bemanningsnormen i barnehagen	1,6 milliarder kroner	Midlene burde øremerkes.
571/572		Sikre økt lærertetthet	Øke rammetilskuddet til kommunene for å sikre økt lærertetthet	Læreren er en viktig person i elevenes liv. Elever vi snakker med på skolebesøk sier at de ønsker at lærerne er mer tilgjengelig, til stede og har mer tid med elevene. Da trengs det flere lærere.
571/226	22	Styrke PP-tjenesten og gi flere lærere spesialpedagogisk kompetanse		Det må sikres ekstra ressurser til spesialundervisning slik at den utføres av faglærte er helt nødvendig for å få til lik rett til utdanning for alle
490 m.fl		Øke antallet overføringsflyktninger til 5000 for 2022, og i tillegg relokalisere minst 750 asylsøkere fra Hellas	1,2 milliarder kroner	Redd Barna mener at Norge bør øke antallet overføringsflyktninger og relokalisere flere asylsøkere fra Hellas.
490	71	Øke aktivitetsmidlene for barn på mottak	Øke aktivitetsmidlene for barn på mottak	Regjeringen reduserte posten med 10 millioner i 2019. Redd Barna mener at posten må økes for å ta høyde for at det kan komme økte ankomster.
490	70	Øke stønadene til barnefamilier på mottak tilsvarende satsene for sosialhjelp	143 millioner kroner	Nivåene på stønadene til beboere i mottak er svært lave. Redd Barna mener at de må justeres til et nivå som er levelig.
671	21	Sikre tilstrekkelig barnefaglig kompetanse i kommunene ved bosetting	30 millioner kroner	Et eget kompetanseprogram for barnefaglige vurderinger og arbeidsmetoder
856	01	Omsorgstilbudet for alle enslige mindreårige flyktninger	447 millioner kroner	Omsorgstilbudet for alle enslige mindreårige flyktninger mellom 0-18 år, både før og

				etter bosetting, hjemles i barnevernsloven.
Ny	Ny	Styrke kunnskapsgrunnlaget om barn med funksjonsnedsettelse som bosettes i kommuner	3 millioner kroner	Kunnskap og retningslinjer for oppfølgingsarbeid med barn med funksjonsnedsettelse og fluktbakgrunn.
Ny	Ny	Medvirkning for barn med funksjonsnedsettelse	3 millioner kroner	En nasjonal utredning om medvirkning og innflytelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse
UTDANNINGS- OG FORSKNINGSKOMITEEN				
Kap.	Post	Tema	Endring	Kommentar
220 226 231	21	Kompetanseløft seksualitet, vold og seksuelle overgrep	50 millioner kroner	Et kompetanseløft på seksualitet, seksuelle overgrep og vold mot barn hos ansatte i skoler og barnehager som styrker ressurser på feltet, hvorav 10. mill. settes av til Utdanningsdirektoratet for å utvikle en egen kompetansepakke om temaet: seksualitet, nettrisikoen, vold og seksuelle overgrep
260	50	Flere studieplasser for utdanning av helsesykepleiere	20 millioner avsettes til utdanning av flere helsesykepleiere	Redd Barna er bekymret for at det ikke utdannes nok helsesykepleiere til å dekke fremtidens behov.
231	21	Kompetanseutvikling om inkluderende barnehagemiljø	Øke bevilgningen med 10 millioner	I januar 2021 trådte det i kraft nye lovbestemmelser som skulle sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Det trengs nå å tilføre mer kompetanse.
226	21	Kompetanseutvikling om inkluderende skolemiljøer og håndhevingsordningen	Øke bevilgningen med 25 millioner	For å sikre god oppfølging av skolens ansvar for inkluderende skolemiljø, må skolens ansatte ha god nok kompetanse på hvordan forebygge og håndtere mobbing, inkludert digital mobbing
230	01	Gjeninnføre bevilgningen til Statped	25 millioner tilbakeføres til statped	Et kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis må ikke gå på bekostning av Statped. For å sikre at alle elever uavhengig av tilretteleggingsbehov skal få innfridd sin rett til utdanning,

				jf. barnekonvensjonen artikkel 28, må statped styrkes ikke svekkes.
		Styrke kompetansetilbudet til SFO-ansatte	10 millioner	Doble midlene til kompetansetilbud til SFO-ansatte, for å sikre god kvalitet i tilbudet
Ny	Ny	Realisere <i>Veikart for universell utforming av nærskolene 2020-2030</i>	Det må øremerkes midler til realisering av veikartet for universell utforming	
226	21	Øke posten til håndtering av skolemiljøsaker med 9 millioner kroner for å styrke Statsforvalternes kapasitet og kompetanse.	9 millioner kroner	For å sikre raske håndtering av skolemiljøsaker, er det avgjørende at statsforvalteren tilføres tilstrekkelig midler. Vi foreslår derfor å styrke posten med 20%.
Ny	Ny	Rosa kompetanse barnehage	2 millioner kroner	Det øremerkes 2 millioner kroner til Rosa kompetanse barnehage

Merknader:

Arbeids- og sosialkomiteen

- Ansatte ved Nav må også få økt kunnskap om Fritidserklæringen og forpliktelser til å dekke barns fritidsaktiviteter. (AID, kap. 621, post 21)
- Lovfeste at barnets beste skal vurderes og dokumenteres ved NAV ansattes møte med barnefamilier. En slik lovendring må inn i Sosialtjenesteloven og Folketryktdloven.
- Det må inngå i oppdragsbrevet til Statsforvalteren at de skal dokumentere arbeidet som gjøres for at barn får dekket fritidsaktiviteter gjennom kommunale NAV, inkludert antall barn som får dekket aktivitet.

Familie- og kulturkomiteen

- At det gjennomføres en utredning av nasjonale klageordninger for barn og unge

- Å evaluere Bufdir som nasjonalt kompetansemiljø for barne- og ungdomsarbeid, inkludert barns medvirkning.
- Lovfeste at alle kommuner må sørge for at barn og unge har tilgang til en fritidsklubb / møteplass i sitt nærmiljø. En lovfesting må innarbeides i Kulturloven, og den må definere retten til et fritidstilbud, si noe om kvalitet-, kompetanse- og ressursbehovet, og fastslå ungdoms rett til deltakelse og medvirkning. Møteplassene må være tilpasset alle barn sin funksjonsevne. (KUD, kap. 325, post 83)
- Settes av tilstrekkelig midler i alle relevante departement for å sikre en god implementering av CRDP i kommune.
- Sette av tilstrekkelige midler til å sikre at barn og unge som bosettes i kommuner og deres foreldre raskt får tilpasset informasjon om og blir inkludert i fritidsaktiviteter. Det er viktig at informasjon om støtteordninger og fritidsaktiviteter

gjøres tilgjengelig på ulike språk, samtidig som det settes av ressurser i kommunene til å støtte nylig bosatte foreldre og barn slik at de får meldt seg på og kommer seg til og fra fritidsaktivitetene, foreldremøter og dugnader.

Helse- og omsorg

- Redd Barna mener det må gis økte økonomiske rammer for å styrke arbeidet med seksuell helse, og særlig for å sikre helhetlig seksualitetsundervisning i barnehagen og skolen. Vi støtter oss til SRHR-nettverkets krav (Kap. 762, post 73)

Justiskomiteen

- Regjeringen sikrer fullfinansiering av tiltak og ambisjoner i den kommende opptrappingsplanen for vold i nære relasjoner.
- Myndighetene må sikre at alle politidistrikt har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å etterforske og drive forebyggende arbeid mot alle former for vold og seksuelle overgrep mot barn, også nettrelaterte overgrep.
- Å sikre kapasitet og retningslinjer til å gjennomføre avhør og sikre oppfølging av mindreårige som er mistenkte (JD, Kap 440, post 1)
- Det må sikres at alle barn i Norge har tilgang på Barnehus ved behov og at reisevei ikke står i veien for oppfølgingen som gis det enkelte barn.
- Lage en arbeidsgruppe, som får ansvar for å konkretisere planer med å samordne innsatsen mot internettrelaterte overgrep på tvers av departementer og direktorater, og som får ansvar for å utrede de

budsjettmessige konsekvenser oppfylld av strategien vil ha i praksis.

Energi- og miljøkomiteen

- Dersom en ny klimamelding presenteres i statsbudsjettet, at det lages en merknad for å sikre at utformingen av klimameldingen integrerer en god og meningsfull medvirkningsprosess for barn og unge, for å inkludere deres perspektiver.
- At Wistingfeltet ikke godkjennes, og at det ikke åpnes for utvinning på nye oljefelt.
- At det innføres full letestans, både i modne og umodne områder.
- At det gjennomføres konsekvensutredninger før åpning av nye oljefelt. Konsekvensutredninger gjennomfører borgernes rett til miljøinformasjon etter Grunnloven § 112 andre ledd. Beslutninger om å tillate store utslipp må vurderes opp mot klimatiske tålegrenser og sendes på høring.
- At barn og unges rett til å bli hørt blir oppfylt. I tråd med Grunnloven § 104 skal barnets beste være et grunnleggende hensyn også i beslutninger om olje og gass.

Kommunal- og forvaltningskomiteen

- Bidra til at mottaksapparatet for asylsøkere er tilrettelagt for barns særskilte behov langs Balkan-ruten (UD Kap 158, post 71)
- At det sørges for en ordening og midler som sikrer kontinuerlig opplæring av ansatte i utlendingsforvaltningen i barnefaglig kompetanse. En løsning kan være at RVTS gis ansvar for barnefaglig

opplæring til utlendingsforvaltningen i sitt mandat. (kap 765)

- At det avsettes midler til barnevennlig utforming av lokalene, inkludert intervjurom og venterom
- At det avsettes midler til at det regelmessig gjennomføres uavhengig gjennomgang av et tilfeldig utvalg vedtak for å undersøke at saker som berører barn har blitt vurdert i tråd med barnet beste
- Det må gjøres nødvendige endringer for å sikre at barn som ønsker det i større grad blir hørt muntlig i utlendingsnemnda (UNE)
- Utlendingsforvaltningen må gis nødvendige rammer til å innhente råd og vurderinger fra personer/sakkyndige med barne- og helsefaglig ekspertise i utlendings saker som berører barn.
- Det innføres tidlig helsekartlegging for barn som kommer på flukt til Norge
- Det bør avsettes midler til å sikre at barn og familier med begrenset opphold får rettshjelp, samt informasjon og veiledning om hvordan oppheve begrensningene
- Introduksjonsloven bør endres slik at alle barnefamilier med begrenset oppholdstillatelse bosettes etter førstegangs vedtak.
- At omsorgstilbudet for alle enslige mindreårige flyktninger mellom 0-18 år, både før og etter bosetting, hjemles i barnevernsloven.
- At barnevernets ansvar konkretiseres, slik at enslige mindreårige får et likeverdig omsorgs- og ettervernstilbud uansett hvilken kommune de bor i og på lik linje med andre barn under offentlig omsorg i Norge.
- At norske myndigheter utreder hvordan finansieringsordningen der kommuner mottar et særskilt integreringstilskudd for enslige

mindreårige flyktninger kan innordnes slik at det kommuner får tilstrekkelig ressurser til å opprettholde kompetanse og botiltak over tid.

- At det avsettes midler til å gjennomføre barnets beste vurderinger ved bosetting av barnefamilier ved å inkludere barns behov og synspunkt som egne hensyn i kartleggingsverktøy (AID, kap. 671 post 62).
- At det avsettes midler til å sikre at ansatte i hjelpeapparatet, skolen og andre relevante aktører får mer kunnskap om flukt, traumer og flyktningbarns psykiske helse, for å øke forståelsen av hva det vil si for barn å ha gjennomgått flukt og hvordan det kan prege dem etter at de har kommet til Norge. (AID, kap. 671)
- Redd Barna etterlyser et tydeligere barneperspektiv i integreringsloven som vil kunne sikre barn et likeverdig tilbud ved bosetting i kommunene. Regjeringen er i tråd med barnekonvensjonen forpliktet til å gjennomføre en barnerettighetsvurdering av integreringsloven. Det skal gjøres barnerettighetsvurderinger i alle lovverk, beslutninger og offentlig virksomhet som berører barn.
- Norske myndigheter må særlig sikre rettighetene til barn med funksjonsnedsettelse som bosettes og gjennomgå støtten barna og deres familier får under og etter bosetting for å kunne sette inn målrettede tiltak for å styrke deres inkludering i samfunnet, i skolen og på fritida
- Øke bevilgningen til arbeidet mot rasisme på ulike arenaer i samfunnet, inkludert skolen.
- Sette av tilstrekkelig med midler til forskning på ulike former for rasisme

(inkludert strukturell rasisme) og hvilke tiltak som fungerer for å forebygge og bekjempe rasisme på ulike samfunnsarenaer. Det bør øremerkes egne midler til forskning som inkluderer medvirkning fra barn og unge.

Utdannings- og forskningskomiteen

- Grunnbemanningen i barnehagen må økes betraktelig ved at forholdstallet i normen økes til én ansatt per 2,5 barn under tre år og én ansatt per fem barn over tre år. Dessuten mener Redd Barna at normen må gjelde på avdelingsnivå og i hele barnehagens åpningstid. Plan- og møtetid må komme i tillegg.
- De ansatte i barnehager og barnehageeiere må få tid til å kunne følge *Kompetansepakken for et trygt og godt barnehagemiljø* for å få økt kompetanse på hvordan skape et trygt og inkluderende barnehagemiljø.
- Lærere og andre skoleansatte trenger økt kompetanse på hvordan de kan oppdage, håndtere og stoppe krenkelser som mobbing, vold, trakassering og diskriminering. De må få tid til å gjennomføre *Kompetansepakken for et trygt og godt skolemiljø (og SFO)*.
- Sikre at alle barn får god opplæring i digital kompetanse der nettvett, etikk og digital dømmekraft inngår, og barn må få kunnskap om hvilke nettrisikoen som finnes.
- Utvikle nasjonale retningslinjer for skoleeiers plikt til registrering av fravær, og norske myndigheter må få en nasjonal oversikt over skolefraværet i Norge.
- Utvikle en nasjonal handlingsplan mot bekymringsfullt skolefravær i

hele opplæringsløpet, som også inneholder en mal til lokale handlingsplaner, som skoleeiere i kommunen og regionen kan bruke som utgangspunkt til å lage lokale handlingsplaner. I både den nasjonale og de lokale handlingsplanene må man sikre barns medvirkning.

- Myndighetene må i forbindelse med innføring av ny opplæringslov sette et tak på hvor store gruppestørrelsene i skolen skal være.
- Myndighetene og skoleeiere må sikre et sterkere lag rundt eleven og bedre tverrfaglig samarbeid på skolen, med flere stillinger i skolen til sosiallærere, miljøterapeuter og helsesykepleiere.
- Normtallene til helsestasjons-skolehelsetjenesten må oppdateres for å fange opp dagens utfordringsbilde og behov, og det må stilles krav om at stillingene må fylles med kvalifisert personale (sykepleiere *med* helsesykepleierutdanning)
- Utarbeide nasjonale retningslinjer for saksbehandling av skolemiljø saker og jobbe for å sikre at saksbehandlerne i regionene får lik opplæring.
- Regjeringen sikrer at mobbeombudsordningen blir en fast og permanent ordning, og at de tilføres regionale fagmiljøer som sikrer mer kontinuitet og mer styrket samarbeid på tvers av regionene i Norge.
- Sette av midler til å styrke barn og foreldres kjennskap til mobbeombudsordningen.
- *Kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis* må videreføres, det må settes av ekstra midler til kommunene for å sikre at

alle elever som har rett til spesialundervisning får det innfridd, og flere lærere må få tilbud om etterutdanning i dette kompetanseløftet.

- Kunnskapsdepartementet i samråd med forleggerbransjen, KS, Fylkeskommunene, Utdanningsforbundet og Elevorganisasjonen må få en oversikt over hvor stort behovet er for overføringer til nye læremidler er til kommunene og fylkeskommunene.
- Regjeringen må følge opp fagfornyelsen med mange nok oppdaterte læremidler, slik at elever i grunnskolen og videregående skole får læremidler som oppfyller de kravene de nye læreplanene stiller

- Sikre at skolenes budsjetter gir rom for innkjøp av læremidler i tråd med fagfornyelsen.
- Lovfeste rett til samiske læremidler og øke posten til Sametinget for å sikre flere læremidler på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.
- Øke antall studieplasser på lærerutdanningen, og særlig arbeide for å øke antall samisktalende lærere i grunnopplæringen og i videregående skole.
- Det bør innføres en nasjonal makspris i SFO, mens man utreder og utvikler en opptrappingsplan for gratis SFO for alle barn.
- Regjeringen utreder behovet for en bemanningsnorm i skolefritidsordningen.

Arbeids- og sosialkomiteen

Barneperspektiv på NAV

Grunnloven §104 og artikkel 26 i barnekonvensjonen omhandler barnets sosiale trygghet, og slår fast at staten skal sikre at barnet får den sosiale hjelpen og den økonomiske støtten de har krav på etter landets lover. Redd Barna mener at barns individuelle rettigheter må styrkes ved NAV.

Barns behov må inngå som et dokumentasjonskrav i møte med barnefamilier, og tiltak må sikre barns individuelle rettigheter, også når det står i kontrast til andre hensyn, slik som arbeidslinjen. Ansatte på NAV må få økt sin barnefaglige kompetanse, og det må utvikles rutiner som dokumenterer at barns behov har blitt vurdert og ivaretatt.

Barnefamilier rammes særlig hardt av økende levekostnader denne høsten. I en undersøkelse gjennomført at Redd Barna svarer nesten en tredjedel av barnefamiliene at de må kutte ned på matinnkjøpet sitt og 58 prosent oppgir at de i stor, eller svært stor grad er rammet av høstens dyrtid¹. Redd Barna er bekymret for at andelen barnefamilier som søker hjelp fra offentlige vil øke, noe som forsterker behovet for å at det foretas gode individuelle barnets beste vurderinger, både i det kommunale og statlige NAV. Barnekonvensjonens artikkel 3, *barnets beste*, må inn i Sosialtjenesteloven og Folketrygdloven. I dag er dette kun spesifisert i *Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV*² og gir ikke tilstrekkelig rettsvern til barnet. Det bør også komme tydeligere fram hvordan barnet skal høres i de tilfeller der foreldrenes situasjon berører barna.

Både Helsetilsynets rapport (2012) og Riksrevisjonens undersøkning av barnefattigdom (2014)³ konkluderte med at barns behov ikke blir ivaretatt i NAVs behandling av barnefamilier. Dette ble forsterket av Sivilombudets rapport i 2016 som understreket at evnen til å vurdere barnas situasjon i store deler av forvaltningen hadde hatt store mangler i en årrekke. Blant annet ble det pekt på at det skal fremgå i vedtaket hvordan barns beste er blitt vurdert og på hvilken måte det var blitt lagt til rette for at barnet skulle få uttrykke sin mening⁴. Helsetilsynet har startet opp et nytt landsdekkende tilsyn med sosiale tjenester i NAV, og det er viktig at det settes av midler til oppfølging av tiltakene.

Barn og unge har rett til å delta på fritidsaktiviteter uavhengig av foreldres økonomi. Rundt 70 000 barn bor i dag i familier som mottar sosialhjelp, og *Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV* spesifiserer at NAV skal dekke utgifter til kontingenter og utstyr til barns fritidsaktiviteter. Det er viktig med økt informasjon om denne forpliktelsen da både familier og ansatte på NAV forteller at det er lite bevissthet og forståelse for at dette skal inkluderes når familiens utbetaling beregnes. Det må også settes av midler spesifikt til barns fritidsaktiviteter. Oslo Economics⁵ fant i sin gjennomgang av kostnader i barne- og ungdomsidretten at samlet for alle idrettene er kostnadene

¹ <https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2022/09/21/en-av-tre-barnefamilier-ma-kutte-matinnkjop/>

² Rundskriv til Lov om sosiale tjenester i NAV: <https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00>

³ Rapport fra Helsetilsynet 2/2013: [Glemmer kommunene barn og unge i møte med økonomisk vanskeligstilte familier? Kartlegging og individuell vurdering av barns livssituasjon og behov ved søknader om økonomisk stønad. Oppsummering av landsomfattende tilsyn 2012. https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/Publikasjoner/rapporter2013/helsetilsynetrapport2_2013.pdf/](https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/Publikasjoner/rapporter2013/helsetilsynetrapport2_2013.pdf/)
Riksrevisjonen (2014): Riksrevisjonens undersøkning av barnefattigdom. Dokument 3:11 (2013 - 2014): <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2013-2014/dok3-201314-011.pdf>

⁴ Kohler-Olsen og Pedersen (2019) med henvendelse til Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2012/3339

⁵ Økonomi som barriere for idrettsdeltakelse – kostnader og kostnadsdrivere i barne- og ungdomsidretten (2020).

per sesong ved deltakelse i gjennomsnitt 3 600 kroner for 9-åringer og om lag 9 600 kroner for 15-åringer.

Redd Barna anbefaler:

- Det må øremerkes tilstrekkelig midler gjennom kommunale NAV til å dekke barns fritidsaktiviteter i familier som mottar sosialhjelp.
- Det må øremerkes 20 millioner kroner til særlige opplæringstiltak for ansatte ved Nav, for å sikre økt barnefaglig kompetanse og barnevennlige arbeidsmetoder. (ASD, kap. 621, post 21)
- Ansatte ved NAV må også få økt kunnskap om Fritidserklæringen og forpliktelser til å dekke barns fritidsaktiviteter. (AID, kap. 621, post 21)
- Det må inngå i oppdragsbrevet til Statsforvalteren at de skal dokumentere arbeidet som gjøres for at barn får dekket fritidsaktiviteter gjennom kommunale NAV, inkludert antall barn som får dekket aktivitet.
- Lovfeste at barnets beste skal vurderes og dokumenteres ved NAV ansattes møte med barnefamilier. En slik lovendring må inn i Sosialtjenesteloven og Folketrygdloven.

Øke nivået på trygdeytelser og sosialhjelpssatser for barnefamilier

115 000 barn vokser opp i en familie med vedvarende lav inntekt. I 2020 var det 55,1% av disse barna som bodde i familie som mottok mer enn halvparten av sin samlede inntekt gjennom offentlige overføringer⁶. I rapporten «Ivaretagelse av barns rettigheter i forvaltningen av økonomiske stønadordninger», vises det til at nivået på stønadssatser er så lave at retten til tilfredsstillende levekår, i tråd med barnekonvensjonens artikkel 27, utfordres.

Eksempelvis, en aleneforsørger som mottar minstesatsen på AAP med barnetillegg, og barnetrygd, vil falle under grensen for lavinntekt. Når minstesatsene medfører at familien havner under fattigdomsgrensen kan det spørres om avveiningen mellom arbeidslinjen og det å sikre tilstrekkelig levekår, går for langt i å favorisere arbeidslinjen.

Et annet eksempel, en barnefamilie på fire personer, hvorav to er barn på henholdsvis 4 år og 11 år, ville mottatt 18 800 kroner i måneden i sosialhjelp, jfr. veiledende satser. Av SIFO sitt referansebudsjett fremkommer det at en tilsvarende familie ville hatt en forventet månedlig utgift på 31 745 kroner. Det er et stort gap mellom hva som NAV utbetaler og hva som er beregnet som faktiske utgifter for familien.

Redd Barna ber om at det settes av 5 millioner til å utrede om nivået på stønadssatser (både statlige og kommunale satser) er forsvarlig sett opp mot barns rettigheter. En slik utredning bør også se på innretningen av stønader som barnefamilier mottar. Bør det for eksempel i større grad bør legges opp til skjønn i forvaltningen av ytelsene ved Folketrygden?

Redd Barna foreslår følgende budsjettendring:

- Det settes av 5 millioner kroner til en utredning av nivået på stønadssatsene opp mot barns rett til tilfredsstillende levekår. (AID, kap. 605, post 22)

---

⁶ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2022) https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/#/00

Familie- og kulturkomiteen

Øke og prisjustere barnetrygden

Statsbudsjettet som regjeringen har blitt lagt fram, gjør ikke nok for å redusere familiefattigdom i Norge. Myndighetene har gjennom bærekraftsmål nr. 1 forpliktet seg til seg til å minst halvere fattigdom blant barnefamilier, innen 2030, men utviklingen går i feil retning. Antall barn som vokser opp i Norge har nesten firedoblet seg på tjuve år. 115 000 bor i en familie med vedvarende lavinntekt⁷. Effekten av høstens skyhøye priser på mat, strøm og drivstoff, sammen med økte renter, er ikke jevnt fordelt, og lavinntektshusholdninger og barnefamilier generelt, er hardt rammet⁸.

Barnetrygden fungerer som et viktig sikkerhetsnett for barna som nå rammes av høye priser og er en helt sentral del av velferdsstaten. Barnetrygden er viktig for lavinntektsfamilier, men den er også viktig for "mellomsjiktet" for å forebygge at de havner i lavinntekt. Betydningen av barnetrygden for familiers økonomi har blitt betydelig redusert over tid pga. prisvekst og i statsbudsjettet for 2023 svekkes barnetrygden ytterligere da den ikke er prisjustert. Når barn fyller seks år kuttes barnetrygden med rundt en tredjedel og foreldre får utbetalt 7500kr. mindre i barnetrygd i året. Ifølge SSB kan den økte barnetrygden være årsaken⁹ til at lavinntektsandelen fortsetter å øke blant de eldste barna, men gikk noe ned blant de yngre. At barnetrygden er en universell ordning gir legitimitet og oppslutning, minsker byråkratiet og motvirker ikke insentiver for å arbeide. FNs barnekomite anbefaler i sine merknader til Norge i 2018 at barnetrygden bør økes¹⁰.

Redd Barna anbefaler:

- Øke barnetrygden for barn mellom 6- 18 år slik at utbetalingen tilsvarer summen for barn mellom 0 – 6 år, og prisjusterer barnetrygden til 2023-nivå. Budsjettet må økes med 6,3 milliarder i 2023 (BFD kap. 845, post 70)
- Gjeninnføre Finnmarkstillegget med en kostnad på 77 millioner årlig. (BFD, kap. 845, post 70)

Halvering av antall barn i lavinntektsfamilier innen 2030

I Hurdalsplattformen forplikter regjeringen seg til å redusere fattigdommen, særlig den som rammer barnefamilier. Som en viktig del av kampen mot forskjells-Norge, og for å bevare vår samfunnsmodell.

Dette er helt i tråd med de forpliktelsene Norge har tatt på seg gjennom FNs bærekraftsmål. Her har Norge forpliktet seg til minst å halvere andelen barn som lever i fattigdom innen 2030, men vi går i motsatt retning. Hvert år øker antallet barn i Norge som lever i en fattig familie. Siste tall fra

⁷ <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/fremdeles-115-000-barn-med-vedvarende-lavinntekt-i-2020>

⁸ <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/3011642>

⁹ <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger/artikler/fremdeles-115-000-barn-med-vedvarende-lavinntekt-i-2020>

¹⁰ https://www.regjeringen.no/contentassets/87e11af6044b4c45923d2830d2d6b144/concluding-observations---4-juli---crc_c_nor_co_5-6_31367_e_no-004.pdf

SSB viser at mer enn hvert tiende barn vokser opp en lavinntektsfamilie, i reelle tall 115 000 barn. Det er en nesten en firedobling siden 2001.¹¹ Det er bekymringsfullt og det haster med å få snudd denne utviklingen. Barn fra fattige familier har større risiko for å ikke få oppfylt sine rettigheter. Barn forteller at det å være fattig i Norge er flaut, og at man føler skam. Noen sier at de later som de ikke har lyst til å spille fotball eller gå i en bursdag, fordi de vet at foreldrene ikke har penger til å betale. Barna sier at mangel på penger kan føre til krancling hjemme, at det er vanskelig å konsentrere seg på skolen, at de kan bli mobbet, eller at de ikke har med nok mat på skolen. De forteller at de har mindre tro på framtiden. Barn som vokser opp i en lavinntektsfamilie kan dermed ha færre muligheter til å tilegne seg ferdigheter og evner som gjør dem i stand til å jobbe seg ut av fattigdom som voksne, og på den måten bidra til en positiv samfunnsutvikling.

Barn skal ikke vokse opp i fattigdom i Norge. Det handler om politisk vilje, prioriteringer og ikke minst valg. Og det haster med å snu denne negative trenden. For at Norge skal nå sine forpliktelser i bærekraftsmålene må antall barn i lavinntektsfamilier reduseres til minst 57 500 barn innen 2030. Det er nødvendig med en fokusert tilnærming med konkrete mål for arbeidet.

Redd Barna anbefaler:

- Bevilge kr. 5 millioner til ny tverrdepartemental strategi for å forebygge og bekjempe familiefattigdom. Strategien bør ha varighet fram til 2030, ha årlige mål for reduksjon i antall barn i familier med vedvarende lavinntekt, og barn og unge må medvirke i utformingen av strategien. (BFD kap. 846, post 21)

Gjennomgang av de nasjonale klageordningene

Å kunne klage ved brudd på egne rettigheter, er en helt sentral del av barns rett til å bli hørt. En viktig side av statens forpliktelser i oppfølgingen av barnekonvensjonen er å sørge for at barn har en mulighet til å håndheve rettighetene sine dersom de opplever at disse rettighetene blir krenket.

En rapport fra NORCE i 2019¹² om håndhevingsordningen for skolemiljø saker, viser store variasjoner på tvers av embetene, som påvirker blant annet ivaretagelse av elevens stemme gjennom hele saksbehandlingen. En gjennomgang av håndhevingsordningen i lys av barns rettighetsvern, gjennomført av Wiersholm på oppdrag fra Redd Barna, viser blant annet at statsforvalterne i mange saker fokuserer mer på skolens plikt til å høre eleven, enn sin egen plikt til dette, og at barn som kan ha særlige utfordringer med å uttale seg sjeldnere blir hørt. Statsforvalteren har i 2022 opprettet en ny klageportal for barn. Denne er barnevennlig både i utforming og i klagebehandlingen. Redd Barna mener at dette er viktig nybrottsarbeid, som med fordel kan testes ut også på andre områder.

Det er i dag en rekke utfordringer knyttet til de ulike klageordningene vi har for barn og unge i Norge. Utfordringene handler blant annet om i hvor stor grad klageordningene er tilgjengelige for barna selv, hvordan barna blir fulgt opp og ivaretatt, og hvorvidt de får oppfylt sin rett til å bli hørt på en god måte. Stortinget valgte våren 2022 å avvise et representantforslag om å ratifisere barnekonvensjonens tredje tilleggsprotokoll om individuell klagerett for barn. I Stortingets

¹¹ [Fremdeles 115 000 barn med vedvarende lavinntekt i 2020 \(ssb.no\)](https://www.ssb.no/barn/tema/fattigdom/fremdeles-115-000-barn-med-vedvarende-lavinntekt-i-2020)

¹² NORCE Norwegian Research Centre AS (2019). [Håndhevingsordningen for skolemiljø saker \(oppl.I. kapittel 9A\)](#)

behandling av saken ble det blant annet vist til de nasjonale klageordningene. FNs barnekomité har ved to anledninger (2010 og 2018) gitt Norge kritikk for at vi ikke har tilgjengelige og effektive klagemekanismer for barn. For å kunne forbedre barn og unges klagemuligheter, mener vi at det må gjennomføres en bred utredning som kan se helhetlig på barns rett til å klage gjennom ulike instanser i norsk offentlig forvaltning, identifisere både rettslige og faktiske hindre, og vurdere hvordan barns klagerett kan styrkes, slik at barns rettigheter i større grad også blir oppfylt i praksis.

Redd Barna anbefaler:

- At det gjennomføres en utredning av nasjonale klageordninger for barn og unge

Fritid for alle

I dag er de aller fleste barn med på fritidsaktiviteter, men det er noen barn som systematisk ikke deltar. Redd Barna jobber gjennom det landsdekkende tiltaket «Rett til lek og fritid» for å inkludere alle barn. Vi jobber helhetlig og langsiktig med et tydelig barnerettighetsfokus, og barn og unge medvirker til å utvikle treffsikre aktiviteter. Arbeidet finansieres gjennom årlige søknader til *Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge*. Aktiviteter og innsats må årlig justeres, avhengig av hvilken sum som innvilges eller ikke. For å sikre kvaliteten på arbeidet og forutsigbarhet for barna og deres familier, har vi behov for større finansiell sikkerhet og vi ber om at Redd Barna nevnes spesifikt, på lik linje som andre tilsvarende organisasjoner, på statsbudsjettet for 2023.

I forslaget til statsbudsjett for 2023 ble det foreslått å styrke tilskuddsordningen med 96 millioner. Redd Barna mener at dette er veldig positivt, men man må ha et særskilt fokus på de gruppene barn og unge som opplever særlig store barrierer for å delta. Barn med nedsatt funksjonsevne deltar mindre på fritidsaktiviteter og er mindre sammen med jevnaldrende og venner enn andre barn. Fordommer, lave forventninger og manglende kunnskap fra voksne er usynlige barrierene som stenger barn med funksjonsnedsettelse ute¹³, i tillegg til en rekke fysiske barrierer¹⁴. Summen blir til skam, bekymring, ensomhet og utenforskap for barna som opplever dette. Det må utvikles en langsiktig nasjonal plan for hvordan sikre kunnskap og lokal kompetanseutvikling om barn med nedsatt funksjonsevne og inkludering på fritiden. En slik plan bør både inkludere utvikling av nettressurser og veileder til støtte for lokalt opplæringsarbeid, og tilskuddsordning til kurs og videreutdanning for både ansatte og frivilligheten. Myndighetene må også sette ned et ungdomspanel som skal utrede hvordan man kan sikre en fritid for alle uten fordommer. Barn og unges egne behov og ressurser må kartlegges og det må igangsettes lokale medvirkningsprosesser. I Hurdsalsplattformen fastslås det at «regjeringen skal inkorporere FNs konvensjon for rettane til personar med nedsett funksjonsevne (CRPD) i norsk lov.» Dette arbeidet bør igangsettes umiddelbart, og det bør settes av midler for 2023 til å sikre god implementering og opplæring i kommunene. Vi minner også om viktigheten av at konvensjonen tas inn i menneskerettsloven, på lik linje med andre konvensjoner, slik at det sikres en faktisk styrking av rettsvernet til barn og unge med nedsatt funksjonsevne.

¹³ Redd Barna (2021). Fritid for alle – uten fordommer. Fortellinger om fritid fra barn og unge med funksjonsnedsettelse. [Fritid for alle - uten fordommer \(reddbarna.no\)](https://www.reddbarna.no/uten-fordommer)

¹⁴ https://www.bufdir.no/en/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Deltakelse_og_fritid/Idrett_fysisk_aktivitet_og_kultur/; NOU 2016: 17 På lik linje - Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming: <https://www.regjeringen.no/contentassets/b0baf226586543ada7c530b4482678b8/no/pdfs/nou201620160017000dddpdfs.pdf>

Mange barn med flyktningbakgrunn har opplevd flere år på flukt, mistet familiemedlemmer og opplevd vonde brudd. Det å kunne delta på fritidsarenaen hvor barn kan være barn er ekstra viktig for denne gruppa. Men det kan det være vanskelig å vite hva som finnes av aktiviteter, hva aktivitetene går ut på, og hvordan de skal komme seg dit. Språklige barrierer, manglende systemforståelse og trang økonomi bidrar til å hindre deltagelse. I noen kommuner må barn vente flere måneder etter bosetting før de får mulighet til å begynne på fritidsaktiviteter. Dette er lenge i et barns liv og kan hindre integrering og bidra til utenforskap.

Redd Barna anbefaler

- Redd Barna må nevnes spesifikt på listen over faste mottaker som får støtte fra «Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge», på lik linje med tilsvarende organisasjoner. For å sikre kontinuitet og forutsigbarhet i arbeidet anbefaler vi at departementet øremerker 15 millioner til Redd Barna. (BFD, kap. 846, post 61)
- Sette av 2 million til arbeidet med å sikre inkludering av barn med nedsatt funksjonsevne på fritiden. Midlene skal gå til å utvikle en plan for økt kunnskap og lokalkompetanseutvikling for ansatte og frivillige, samt Ungdomspanel. (BFD, kap. 846, post 21)
- Sette av tilstrekkelige midler til å sikre at barn og unge som bosettes i kommuner og deres foreldre raskt får tilpasset informasjon om og blir inkludert i fritidsaktiviteter. (BFD kap 846 post 61)
- Sette av tilstrekkelig midler i alle relevante departement for å sikre en god implementering av CRDP i kommune.

Lovfeste barns rett til en fritidsklubb/møteplass i sitt nærmiljø

Ungdom forteller at mangel på møteplasser er en stor barriere for muligheten til å ha en aktiv fritid og få oppfylt sin rett til lek og fritid jfr. barnekonvensjonen artikkel 31.¹⁵ Fritidsklubber og andre åpne møteplasser for barn og unge er et kommunalt ansvar, men det er ikke en lovpålagt oppgave. Det fører til at kommunen må bruke sine frie inntekter til å finansiere ungdomsarbeidet. Det eksisterer ikke noe offentlig lovverk som regulerer tilbudet eller driften av klubber, og kvalitet og oppslutning er avhengig av kommunens økonomi og prioriteringer, egnet personale og ungdoms egen interesse. I kampen mot stadig mer ressurskrevende og lovpålagte tjenester er fritidsklubbene avhengig av en positiv vekst i kommunens frie inntekter.

Koronapandemien har vist at ungdomsarbeidet er sårbart, og tall fra Ungdata (2021)¹⁶ viser at blant organiserte aktiviteter er det fritidsklubbene som har hatt størst nedgang med 32% frafall under pandemien. Barn og ungdoms rett til en fritidsklubb/møteplass må innarbeides i Kulturloven.

Redd Barna anbefaler:

- Lovfeste at alle kommuner må sørge for at barn og unge har tilgang til en fritidsklubb / møteplass i sitt nærmiljø. En lovfesting må innarbeides i Kulturloven, og den må definere retten til et fritidstilbud, si noe om kvalitet-, kompetanse- og ressursbehovet, og fastslå

¹⁵ Redd Barna (2019). Oppdrag 31: Rett på fritid. [Redd-Barna-Rapport-Oppdrag-31-Rett-på-fritid-2019.pdf \(reddbarna.no\)](#)

¹⁶ Anders Bakken (2021). Ungdata 2021 Nasjonale resultater. Nova rapport 8-21. Oslo Met. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/2767874>

ungdoms rett til deltakelse og medvirkning. Møteplassene må være tilpasset alle barn sin funksjonsevne. (KUD, kap. 325, post 83)

Å sikre barns rettigheter i en digital hverdag

En stadig større del av barns oppvekst digitaliseres, og i barnekomiteens generelle kommentar nr, 25 *Children's rights in relation to the digital environment*,¹⁷ fastslås myndighetenes forpliktelser til å sikre barns rettigheter også på digitale arenaer. Som det framgår av de nasjonale strategiene, *Rett på nett*¹⁸ og *Forebygging og bekjempelse av internettrelaterte overgrep mot barn*¹⁹, er det behov for en rekke tiltak for å styrke barns rett til deltakelse og beskyttelse på nett. Direktoratgruppen som utarbeider en handlingsplan for å følge opp strategien, *Rett på nett*, må sikres midler slik at begge strategiene følges opp i praksis. Redd Barna vil særlig framheve at det er behov mer forskningsbasert kunnskap som kan bidra til kunnskapsbaserte policyråd til alle sektorer og voksne som arbeider direkte med barn og ungdom, og til barn og foreldre selv. Det er for eksempel behov for mer kunnskap om hvordan man skal sikre at eksisterende satsinger for å øke kompetanse om vold og seksuelle overgrep, kan oppdateres og endres, slik at unges nettrisikoen blir innarbeidet som en del av de kompetansekravene man stiller til profesjonsutøvere om vold og overgrep. Videre fastslås det, i begge de nevnte strategiene, at det er et stort behov for å satse mer systematisk på at foreldre og barn får enkel tilgang til god, kvalitetssikret informasjon og rådgivning. Vi vil særlig understreke at det er en utfordring at ung.no og DIGI-ung satsingen er rettet mot ungdom over 13 år. Vi ser positivt på at Helse nå satses på unge under 13 år i helsedepartementets budsjettforslag (kap. 762, post 21), men vi mener denne innsatsen rettet mot de yngste barna må skaleres opp. Barn er aktive på nett fra stadig yngre alder og er i mindre grad rustet til å håndtere nettrisikoen enn det større barn er, og de har i enda større grad enn større barn behov for god informasjon som er tilpasset deres alder og modenhet.

Redd Barna anbefaler:

- Skalere opp satsingen på et godt barnevennlig informasjonstilbud tilsvarende ung.no for barn under 13 år (BFD, kap. 846, post 21)
- Sette av 10 millioner for å videreutvikle Foreldrehverdag.no slik at foreldre kan få god kvalitetssikret informasjon og råd, etter modell for ung.no (BFD, kap. 846, post 62)
- Sette av 10 millioner til å følge opp handlingsplanen for en tryggere digital hverdag, og sikre at det blir etablert et uavhengig og tverrfaglig senter om barns rettigheter, digitalisering og samfunn, som kan bidra til å gi beslutningstakere et bedre kunnskapsgrunnlag for at myndigheter skal innfri barns rettigheter på digitale arenaer (BFD, Kap 854, post 50)

---

¹⁷ [Committee on the Rights of the Child. General comment No. 25 \(2021\) on children's rights in relation to the digital environment](#)

¹⁸ BFD (2021) [Rett på nett. Nasjonal strategi for trygg digital oppvekst](#)

¹⁹ Justis- og beredskapsdepartementet (2021). *Forebygging og bekjempelse av internettrelaterte overgrep mot barn* <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forebygging-og-bekjempelse-av-internettrelaterte-overgrep-mot-barn/id2867539/>

Evaluering av Bufdir som kompetansemiljø på medvirkning

Selv om barns rett til å bli hørt er styrket i lovverket de siste årene, er det fremdeles store utfordringer med å få realisert medvirkning for barn og unge i praksis, uansett hvem de er og hvor i landet de bor. God og meningsfull medvirkning er i stor grad avhengig av voksnes holdninger, kunnskap og kompetanse.

Det har i flere år pågått en diskusjon om et nasjonalt kompetansesenter for barn og unges medvirkning. I 2016 ble det fremmet et representantforslag fra Arbeiderpartiet og SV, om et nasjonalt kompetansesenter, innrettet mot utfordringer og behov blant kommuner og fylkeskommuner i Norge.²⁰ Forslaget fikk støtte fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Under behandlingen i Stortinget gikk imidlertid daværende flertall inn for at det ikke skulle etableres et eget kompetansesenter, men at Bufdir som fagdirektorat skulle videreutvikles i retning av å kunne ivareta rollen som et nasjonalt kompetansemiljø for barne- og ungdomsarbeid, inkludert barns medvirkning.

I dag seks år etter, ser Redd Barna fortsatt det samme behovet rundt om i landet som vi så før 2016. Kommuner og fylker, organisasjoner, fagmiljø og andre aktører, etterspør mer kompetanse og veiledning for å kunne legge til rette for god og meningsfull medvirkning fra barn og unge. I sine avsluttende merknader til Norge etter forrige rapportering på barnekonvensjonen, i 2018, peker FNs barnekomité på at Norge må gjøre mer for å styrke kompetansen på barns medvirkning hos relevante fagfolk.²¹ Den siste tidens debatt rundt Forandringsfabrikkens arbeidsmåter og metoder, tydeliggjør etter vårt syn også viktigheten av å styrke en felles forståelse og kunnskap om hvordan medvirkning fra barn og unge gjennomføres på en måte som er ivaretagende, reell og meningsfull for de barna og ungdommene som medvirker.

Det er et behov for en mer systematisk tilnærming til kompetanseutvikling og -spredning på dette feltet, samtidig som det er behov for et kompetansemiljø som har nærhet til de voksne som skal legge til rette for medvirkning og de barn og unge som skal utøve medvirkning.

I lys av dette mener vi tiden er inne for å evaluere hvordan videreutviklingen av Bufdir som et nasjonalt kompetansemiljø på dette området har fungert, i lys av det som var intensjonen da denne saken ble behandlet i Stortinget. Med utgangspunkt i resultatene av denne evalueringen, bør det ses på hva som er den mest hensiktsmessige organisatoriske modellen for et nasjonalt kompetansesenter for barn og unges medvirkning. Det må legges til rette for at barn og unge selv får medvirke i denne evalueringen.

Redd Barna anbefaler:

- Å evaluere Bufdir som nasjonalt kompetansemiljø for barn og unges medvirkning.

---

²⁰ Dokument 8:98 S (2015–2016). Representantforslag om et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon.

²¹ UN Committee on the Rights of the Child (2018). [Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway.](#)

Norges 7 rapportering til FNs barnekomite

I 2024 skal Norge levere sin syvende statusrapport til FNs barnekomité, hvor de skal rapportere på den nasjonale gjennomføringen av barnekonvensjonen. Barns rett til å bli hørt etter barnekonvensjonens artikkel 12 gjelder i alle forhold som berører dem, og på alle nivåer i samfunnet, inkludert i nasjonale prosesser. Norges rapportering til FNs barnekomité berører barn og unge, og for å sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag og god dokumentasjon av hvordan Norge oppfyller sine forpliktelser etter konvensjonen, er det avgjørende at norske myndigheter legger til rette for at barn og unge selv blir inkludert og får medvirke i rapporteringen. Å legge til rette for god og meningsfull medvirkning fra barn og unge i en nasjonal prosess som rapporteringen til barnekomiteen, krever ressurser. Redd Barna anbefaler derfor at det i statsbudsjettet settes av egne midler for å sikre dette.

Redd Barna anbefaler:

- At det settes av 1 million kr for å legge til rette for gode og meningsfulle medvirkningsprosesser med barn og unge i forbindelse med Norges 7 rapportering til FNs barnekomite.

Styrke de demokratiske barne- og ungdomsorganisasjonene

De frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene er en bærebjelke i demokratiet og utgjør viktige arenaer der barn kan delta på egne premisser, få tilhørighet til et fellesskap, utvikle seg og oppleve mestring. Koronakrisen har rammet barne- og ungdomsorganisasjonene og deres virksomhet hardt, og de siste fem årene har andelen elever på ungdomstrinnet som deltar i organiserte aktiviteter gått ned 7-8 prosent, ifølge tall fra Ungdata-undersøkelsen. Den nasjonale grunnfinansieringen må økes for å kunne gi barne- og ungdomsorganisasjonene den tryggheten, forutsigbarheten og handlingsrommet de trenger for å finne nye måter å nå ut blant barn og unge, rekruttere, tilrettelegge for meningsfulle aktiviteter og videreutvikle seg som aktører som fremmer barn og unges stemmer i samfunnet. Redd Barna støtter derfor LNUes krav om å øke den nasjonale grunnstøtten med 16 millioner kroner.

Vi støtter også LNUes krav om å styrke Frifondordningen, som gjør det mulig for barn og unge å organisere seg og søke midler til egeninitierte aktiviteter der de bor. Det aller meste av frivillig aktivitet blant barn og unge foregår lokalt. Frifond-midlene har imidlertid de siste årene stått relativt på stedet hvil. Justert for prisvekst, er det derfor mindre penger å fordele nå enn tidligere.

Redd Barna anbefaler:

- Øke den nasjonale grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene med 16 millioner (BFD, kap. 846, post 70)
- Øke Frifond-støtten slik at denne blir 18 millioner kroner

Kompetanseløft om seksualitet, vold og seksuelle overgrep

Det er behov for et ambisiøst, nasjonalt kompetanseløft om seksualitet, vold og seksuelle overgrep. Dette er nødvendig for å forebygge vold og overgrep mot barn og forebygge krenkelser mellom jevnaldrende, og for å gi tidlig hjelp til dem som er utsatt.

Voksne i skoler og barnehager møter barn hver dag, og har en unik mulighet og et ansvar for å forebygge og oppdage vold og overgrep mot barn. Riksrevisjonens undersøkelse om myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner fra 2022 viser at lærere og barnehageansatte har for lite kunnskap om opplysningsplikten, avvergingsplikten og om avdekking av vold i nære relasjoner.

Kun 1 av 5 barn som har opplevd vold eller overgrep har vært i kontakt med det profesjonelle hjelpeapparatet om sine opplevelser. For at vold og overgrep mot barn skal bli avdekket og stoppet må de møtes av voksne som vet hvordan de kan snakke med barn om temaet, og hva de skal gjøre om de er bekymret. Selv om det er utviklet flere digitale verktøy om temaet, viser Redd Barnas undersøkelse at mange lærere ikke føler de har god nok opplæring og veiledning til å ta dem i bruk.²² Også barnehageansatte mangler verktøy og veiledning.²³ Seksuelle krenkelser og overgrep skjer ofte mellom jevnaldrende²⁴ og mange krenkelser mellom barn og unge skjer digitalt.²⁵ Dette må forebygges igjennom god seksualitetsundervisning, kunnskap om hva samtykke er og hva som er lov og ikke lov.

Redd Barna anbefaler:

- Bevilge 50 millioner kr til et kompetanseløft om seksualitet, vold og seksuelle overgrep mot barn hos ansatte i skoler og barnehager fordelt på ulike departementer. Minst 30 mill. kr må settes av til utvikling og styrking kompetansehevende tiltak i BFDs budsjettområde (Kap. 840, post 21)

---

²² Undersøkelse av Opinion for Redd Barna. <https://www.reddbarna.no/aktuelt/laerere-mangler-verktoy-for-a-fange-opp-overgrep/>

²³ Naper et.al (2017) Spørsmål til Barnehage-Norge 2016, Trøndelag Forskning og Utvikling

²⁴ Hafstad, G. S., & Augusti, E. M.(Red.) (2019). Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 4/2019)

²⁵ Kripos (2019) Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett, Rapport

Helse- og omsorgskomiteen

Redd Barna er særlig pådrivere for å styrke det generelle forebyggende arbeidet med å styrke unges seksuelle helse, gjennom satsinger i skolehelsetjenesten, Digi-ung og å sikre at alle barn får helhetlig seksualitetsundervisning i barnehagen og skolen.

Positive til en styrket skolehelsetjeneste, men vanskelig uten satsing på kvalifiserte ansatte

Redd Barna vil særlig trekke fram skolehelsetjenestenes viktige rolle med å gi opplæring om seksuell helse og være et lavterskeltilbud som gir hjelp, veiledning og støtte. De har en viktig rolle i å forebygge og avdekke vold og overgrep, og til å støtte skolen i å håndtere skadelig seksuell atferd.

Det er positivt at det øremerkes mer midler til skolehelsetjenesten og det er bra det skal etableres et kompetansesenter som kan drive kunnskapsutvikling og fagutvikling. Redd Barna er bekymret for at det per i dag ikke utdannes nok helsesykepleiere til å dekke fremtidens behov. Vi mener derfor at det må settes av midler igjennom Kunnskapsdepartementet til å sikre dette.

Behov for en styrket satsing på seksualitetsundervisning i barnehagen og skolen

Redd Barna er pådrivere for at ansatte i barnehagen og skolen har tilstrekkelig kompetanse til å gi barn helhetlig seksualitetsundervisning. Seksualitetsundervisning må være tilpasset barnas alder og modenhet, og den må også være oppdatert med hensyn til risikoer og muligheter unge møter i sin digitale hverdag. Dette er viktige grep for å bedre håndtere skadelig seksuell atferd blant unge, og til at lærere skal stå bedre rustet til å forebygge overgrep mot barn.

Barn som har kunnskap om vold og overgrep har en bedre forståelse av at dette er ulovlig og har lettere for å si ifra om sine opplevelser. Undervisning om vold og overgrep bidrar derfor til bekjempelse av vold og overgrep.

Det er derfor viktig å sette av midler i budsjettposten, seksuell helse, til å oppskalere innsatsen for å sikre helhetlig seksualitetsundervisning i skolen og barnehagen. Vi viser til at evalueringen av tilskuddsordningen, som viser at ordningen har fungert etter hensikten.

Redd Barna anbefaler:

- Redd Barna mener det må gis økte økonomiske rammer for å styrke arbeidet med seksuell helse, og særlig for å sikre helhetlig seksualitetsundervisning i barnehagen og skolen. Vi støtter oss til SRHR-nettverkets krav (Kap. 762, post 73).

Gi økt prioritet til en digital informasjonskanal til barn under 12 år

Ung.no er i dag en viktig kanal der unge søker informasjon om seksuell helse og kan stille spørsmål om sunn og skadelig seksualitet og om overgrep.

Redd Barna er positive til satsingen på ung.no og DigiUng-programmet som tar utgangspunkt i barns behov for å få tilgang til informasjon og tjenester gjennom en kanal. Det er bra det settes av midler til å utvikle en løsning for barn under 12 år ved 8,2 millioner. Redd Barna mener imidlertid at godt digitalt innhold rettet mot barn under 12 år må gis økt prioritet. Yngre barn er digitalt aktive og blir eksponert for mange risikoer digitalt og har dårligere forutsetninger enn større barn

til å nyttiggjøre seg av informasjon til voksne, sortere gode og dårlig informasjonskilder. Redd Barna mener arbeidet med å gi informasjon til barn under 12 år må gis større prioritet.

Redd Barna anbefaler

- Det må sikres god og kvalitetssikret informasjon gjennom digitale kanaler til barn under 13 år (kap 762, post 21).

Justiskomiteen

Opptrappingsplan for vold i nære relasjoner

Redd Barna er kjent med at regjeringen ved Justisdepartementet utarbeider en opptrappingsplan for vold i nære relasjoner. Det er avgjørende at tiltakene i denne planen treffer virkeligheten barn og unge lever i. Det er også avgjørende at opptrappingsplanen følges med finansiering.

Redd Barna anbefaler:

- Regjeringen sikrer fullfinansiering av tiltak og ambisjoner i den kommende opptrappingsplanen for vold i nære relasjoner.

Statens barnehus

I politianmeldte saker om vold og seksuelle overgrep mot barn, er Statens barnehus et viktig tilbud for å innfri barns rett til en trygg oppvekst, fordi barn møter et barnevennlig tilbud med både avhør og oppfølging, som er tverrfaglig og koordinert. Ifølge *Evaluering av Statens barnehus 2021*, framstår Statens barnehus som et viktig, høykompetent og et godt innarbeidet tilbud²⁶. Ett sentralt funn i evalueringen av Statens barnehus er imidlertid straffesaksdominansen i Barnehusmodellen. Evalueringen har en tydelig anbefaling om å styrke innsatsen med oppfølgingsarbeid og fagutvikling i barnehusene. Evalueringen anbefaler å sikre bedre økonomiske rammebetingelser og sikre at Statens barnehusene får råderett over egen økonomi. En annen anbefaling fra evalueringen er at det er nødvendig å ivareta en tosporet modell med både hjelp og straffesakssporet – for å sikre et helhetlig tilbud til barna.

Redd Barna mener alle barn under 18 år som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep og hvor saken er anmeldt, skal avhøres på Barnehuset. Avhør av barn under 18 år som er mistenkt for vold og seksuelle overgrep må også gjennomføres på Barnehuset. Statens barnehus bør lovfestes og sikres tilstrekkelig med ressurser og rammer for å sikre at alle barn som har vært utsatt for vold eller seksuelle overgrep får et likeverdig tilbud om tilrettelagte avhør, medisinske undersøkelser og annen nødvendig oppfølging.

Redd Barna anbefaler:

- Statens barnehus må tilføres tilstrekkelige midler og en finansieringsmodell som sikrer gode tilbud. Helhetstilbudet, herunder blant annet medisinske undersøkelser, korttidsbehandling, kartleggingssamtaler og oppfølgingsarbeid inn mot skole eller barnehage, må ikke bli prioritert bort. (JD, Kap 440, post 1)
- Myndighetene må sikre at alle politidistrikt har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å etterforske og drive forebyggende arbeid mot alle former for vold og seksuelle overgrep mot barn, også nettrelaterte overgrep.
- Å sikre kapasitet og retningslinjer til å gjennomføre avhør og sikre oppfølging av mindreårige som er mistenkte (JD, Kap 440, post 1)

---

²⁶ Bakketeig, Stefansen, Andersen & Gundersen (2021): Evaluering av statens barnehus 2021. Nova rapport 12/21. Oslo Met <https://oda.oslomet.no/oda-xmloi/bitstream/handle/11250/2838387/NOVA-Rapport-12-2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Det må sikres at alle barn i Norge har tilgang på Barnehus ved behov og at reisevei ikke står i veien for oppfølgingen som gis det enkelte barn.

Styrket innsats for å forebygge internettrelaterte overgrep

Stadig flere seksuelle overgrep foregår på digitale arenaer, og det er det behov for økt tverrfaglig innsats for å forebygge og bekjempe overgrep, der barn og ungdom både er ofre og samtidig står i fare for å begå overgrep mot jevnaldrende. Strategien, *Forebygging og bekjempelse av internettrelaterte overgrep mot barn*. Nasjonal strategi for samordnet innsats (2021–2025) fastslår at politiet og justissektoren har ansvar for en rekke tiltak for å forebygge bedre, deriblant å styrke det kommunale kriminalitetsforebyggende arbeidet, bidra til mer forskning om barn og risiko på nett, samt videreutvikle politiets arbeid med å følge med på utfordringer knyttet til internettrelaterte overgrep, blant annet følge pengespor for å forebygge og avdekke overgrep og sikre kompetanseheving i hele sektoren.²⁷

Redd Barna anbefaler

- 20 millioner til å styrke det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet (kap. 440., Post 01 og 70)
- sette av 2 millioner til tverrfaglig, uavhengig forskning om barns rettigheter, digitalisering og samfunn
- Innføre kompetansehevende tiltak i politiet (JD, Kap 440, post 1)
- Lage en arbeidsgruppe, som får ansvar for å konkretisere planer med å samordne innsatsen mot internettrelaterte overgrep på tvers av departementer og direktorater, og som får ansvar for å utrede de budsjettmessige konsekvenser oppfylning av strategien vil ha i praksis.

---

²⁷ https://www.regjeringen.no/contentassets/2915ff68eb2849edb3218055be32d8cb/strategi-mot-internettrelaterte-overgrep-mot-barn_uu.pdf

Energi- og miljøkomiteen

Klimabudsjett

Klimaendringene er en av de største truslene mot barns rettigheter og mot deres fremtid. Hvis vi skal nå målene i Paris-avtalen, må minst to tredeler av de fossile reservene i verden bli liggende under bakken, og her har Norge et særskilt ansvar som oljenasjon. Men utslippskutt må også skje i alle sektorer. Regjeringen har varslet at det skal innføres et klimabudsjett. Vi er glade for at klimaeffekten av alle vedtak på statsbudsjettet nå skal måles, og håper budsjettet dekker alle departementer, med konkrete utslippstall, og at klimabudsjettet blir brukt som styringsverktøy for hele statsbudsjettet.

Redd Barna anbefaler:

- At klimabudsjettet legges frem samtidig som statsbudsjettet, for å vise viktigheten av klimabudsjettet som styringsverktøy.
- At klimabudsjettet tallfester hvordan statsbudsjettet totalt sett påvirker utslippene.
- At hvert departement tildeles et utslippsbudsjett som er i tråd med klimamålene.

Barns medvirkning i norsk klimapolitikk

Barn og unge er selv krystallklare på at norsk klima- og naturpolitikk truer deres fremtid. Tusenvis av skolebarn har de siste årene streiket for klima. I en undersøkelse fra Redd Barna og Miljøagentene, med over tusen barn og unge som respondenter, svarte over 60 prosent at de er veldig bekymret for tap av biologisk mangfold og klimaendringer. Mange barn sier også at de blir triste, redde, sinte og slitne når de tenker på klima- og miljøutfordringene vi står overfor. Natur og Ungdom demonstrerer for tiden mot Wisting-feltet i ulike deler av landet, og nylig anmeldte også fem unge nordmenn staten for aldersdiskriminering. De mener dagens klima- og naturpolitikk diskriminerer unge.

Etter Grunnloven og FNs barnekonvensjon er norske myndigheter forpliktet til å vurdere konsekvensene for barns rettigheter ved ny klimapolitikk. Norske myndigheter må sikre at vurderingen av barns rettigheter blir innarbeidet og anvendt i alle lovgivningsprosesser og i all politikktutforming på klimafeltet. Det gjelder også den varslede klimameldingen fra regjeringen.

Redd Barna anbefaler:

- Dersom en ny klimamelding presenteres i statsbudsjettet, at det lages en merknad for å sikre at utformingen av klimameldingen integrerer en god og meningsfull medvirkningsprosess for barn og unge, for å inkludere deres perspektiver.

Stopp åpningen av nye olje- og gassfelt

Klimaendringene er en av de største truslene mot barns rettigheter og mot deres fremtid. Hvis vi skal nå målene i Paris-avtalen, må minst to tredeler av de fossile reservene i verden bli liggende under bakken, og her har Norge et særskilt ansvar som oljenasjon. I fjor ga Redd Barna ut rapporten «[Born into the Climate Crisis](#)» som bygger på data som også ble publisert i det anerkjente vitenskapstidsskriftet Science. Rapporten viser at dagens 2-åringer vil bli rammet av hetebølger syv ganger så ofte, og mer enn dobbelt så mye tørke og flom sammenlignet med besteforeldrene sine. For barn i lav- og middelinntektsland vil det bli verst, men også den norske

naturen og økosystemer vil endres med uforutsigbare konsekvenser. Også i Norge vil dagens 2-åringer slite mer med tilgangen på mat på grunn av tørke og flom i verdens matkamre.

Det er tilnærmet umulig å stoppe oppvarmingen av kloden med ny oljeboring. Både FN og Det internasjonale energibyrået (IEA) sier tydelig at alle investeringer i ny oljeboring strider med målet om å begrense oppvarmingen til 1,5 grader, og ifølge forskere involvert i siste delrapport fra FNs klimapanel må globale utslipp reduseres umiddelbart. For å få til dette, kreves det raske kraftige utslippskutt i alle sektorer i Norge, ikke åpning av nye oljefelt. Krigen i Ukraina har økt det umiddelbare behovet for norsk gasseskport, men dette kan likevel ikke være et argument for fossildrift langt forbi 2050. Nå har vi og Europa sjansen til å sikre et renere og sikrere energisystem som vi kan gi i gave til våre barn, snarere enn økte klimagassutslipp.

Equinor søker om å få etablere verdens nordligste oljefelt, Wisting, og planlegger å levere søknaden om utbygging i løpet av året. Hvis oljefeltet blir godkjent, vil utslippene tilsvare hele fire ganger Norges totale årlige utslipp av klimagasser. Miljøbevegelsen har tidligere vunnet frem i Høyesterett med at innvirkningen klimagassutslipp fra norsk olje har på miljøet skal konsekvensutredes før det gis tillatelse til nye oljefelt. Redd Barna mener at virkningene for barns rettigheter skal være en del av disse utredningene.

Redd Barna anbefaler:

- At Wistingfeltet ikke godkjennes, og at det ikke åpnes for utvinning på nye oljefelt.
- At det innføres full letestans, både i modne og umodne områder.
- At det gjennomføres konsekvensutredninger før åpning av nye oljefelt. Konsekvensutredninger gjennomfører borgernes rett til miljøinformasjon etter Grunnloven § 112 andre ledd. Beslutninger om å tillate store utslipp må vurderes opp mot klimatiske tålegrenser og sendes på høring.
- At barn og unges rett til å bli hørt blir oppfylt. I tråd med Grunnloven § 104 skal barnets beste være et grunnleggende hensyn også i beslutninger om olje og gass.

Kommunal- og forvaltningskomiteen

Kvoteflyktninger og beskyttelse til barn på flukt

Det er bekymringsfullt at regjeringen har foreslått å redusere antall kvoteflyktninger fra 3000 til 2000 i 2023. Kvoteflyktninger er personer som verken kan returnere til hjemlandet eller bli integrert i landet de oppholder seg i. En del flyktninger er ikke trygge i nærområdene. Kvoteflyktningordningen er en av få mulige og trygge veier for barn på flukt til Europa og Norge. Rekordmange barn er på flukt i verden i dag. Samtidig har strengere grensekontroll gjort at det har blitt stadig farligere å være barn på flukt, og vanskeligere å komme seg til trygge land for å søke beskyttelse. En rapport fra Redd Barna viser at barna tvinges tilbake på landegrenser med makt, de utsettes for grov vold og seksuelle overgrep på grenseoverganger og i flyktningleire.²⁸ I tillegg er det viktig at Norge bidrar til ansvarsfordelingen av mennesker på flukt, gjennom å ta en betydelig andel kvoteflyktninger, for å ivareta Norges legitimitet ovenfor land i flyktningenes nærområder som mottar et svært høyt antall flyktninger. Redd Barna mener at Norge må ta et tydeligere ansvar for å sikre bedre beskyttelse for barn som flykter til Europa, vi viser til at det står i Hurdalsplattformen at Norge skal være en pådriver for at rettighetene til barn på flukt ivaretas. Dette må følges opp gjennom tydelig handling.

Redd Barna anbefaler:

- Øke antallet overføringsflyktninger til 5000 for 2023, og i tillegg relokalisere asylsøkere fra Balkanland i Europa. Sårbare barn må prioriteres (JD Kap 490 m. fl.)
- Bidra til at mottaksapparatet for asylsøkere er tilrettelagt for barns særskilte behov langs Balkan-ruten (UD Kap 158, post 71)

Styrke rettssikkerheten til barn i utlendingssaker

Dessverre har det vært et gjentakende problem at barns behov og rettigheter ikke har blitt godt nok ivaretatt i en rekke utlendingssaker de siste årene.²⁹ Redd Barna mener derfor det er svært positivt at det fremkommer av Hurdalsplattformen at regjeringen vil sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn i behandlingen av asylsaker som berører barn, og gjennomgå praksis når det gjelder vurderinger av barnets beste for å sikre at det gjøres konkrete og individuelle vurderinger i hver enkelt sak.

For å sikre at barns rettssikkerhet blir ivaretatt, mener Redd Barna det er avgjørende at realiseringen av barns rett til å bli hørt styrkes. De siste årene har det vært en større prosess i hele utlendingsforvaltningen i Norge for å styrke det barnefaglige perspektivet. Fra 2017 til 2019 fikk utlendingsforvaltningen øremerkede midler til å styrke den barnefaglige kompetansen. Denne satsingen har blitt evaluert av Fafo, som konkluderer med at satsingen bør videreføres og har kommet med en rekke anbefalinger.³⁰ Nå er det viktig at denne evalueringen følges opp med

²⁸ Wherever we go, someone does us harm (2022) Redd Barna, <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/wherever-we-go-someone-does-us-harm-violence-against-refugee-and-migrant-children-arriving-in-europe-through-the-balkans/>

²⁹ Se blant annet Fafo (2022) Om høring av barn i utvisningssaker, NOAS og Redd Barna (2020) Barnets beste i utvisningssaker https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/03/NOAS_Barnets-beste_rapport_WEB.pdf og NOAS, Redd Barna, FO (2017) En gjennomgang av midlertidig opphold til enslige mindreårige [EMA-notat web.pdf \(noas.no\)](https://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/03/EMA-notat_web.pdf)

³⁰ Fafo (2021) Barnefaglig kompetanse i utlendingsforvaltningen <https://www.udi.no/globalassets/statistikk-og-analyse/barnefaglig-kompetanse-i-utlendingsforvaltningen-2021.pdf>

konkrete tiltak, slik at det viktige arbeidet og kompetansen som er bygget opp ikke går tapt, men videreføres og strykes. Videre mener vi at det må tas læring av hvordan avhør av barn på barnehusene gjennomføres, spesielt erfaringer knyttet til viktigheten av barnevennlige intervju lokaler og tverrfaglig samarbeid.³¹

Redd Barna anbefaler:

- At det sørges for en ordning og midler som sikrer kontinuerlig opplæring av ansatte i utlendingsforvaltningen i barnefaglig kompetanse. En løsning kan være at RVTS gis ansvar for barnefaglig opplæring til utlendingsforvaltningen i sitt mandat. (kap 765)
- At det avsettes midler til barnevennlig utforming av lokalene, inkludert intervjurom og venterom
- At det avsettes midler til at det regelmessig gjennomføres uavhengig gjennomgang av et tilfeldig utvalg vedtak for å undersøke at saker som berører barn har blitt vurdert i tråd med barnet beste
- Det må gjøres nødvendige endringer for å sikre at barn som ønsker det i større grad blir hørt muntlig i utlendingsnemnda (UNE)
- Utlendingsforvaltningen må gis nødvendige rammer til å innhente råd og vurderinger fra personer/sakkyndige med barne- og helsefaglig ekspertise i utlendingssaker som berører barn.

Innledende sårbarhetskartlegging

Redd Barna har i lang tid uttrykt bekymring for at barn på flukt er særlig utsatt for krenkelser og overgrep både i krig, på flukten og etter ankomst til et mottaksland.³² For å bidra til å identifisere sårbarhet, inkludert tegn på om barn er utsatt for vold og overgrep mener Redd Barna det bør innføres en rutine med tidlig helsekartlegging for alle barn på flukt som søker beskyttelse i Norge. I Redd Barnas rapport «Vi må være trygge for å fortelle»³³ hvor vi har kartlagt asylprosessen for barn, fant vi at en mangel ved dagens asylprosess er at det ikke gjøres systematisk tidlig helsekartlegging. Dette støttes også av flere andre rapporter som de siste årene har anbefalt at det innføres en utvidet tidlig helsekartlegging av asylsøkere i Norge.³⁴

Mennesker som har flyktet fra Ukraina skal ikke gjennom en ordinær asylprosess, kun en forenklet registrering. Dette kan føre til at det er enda større mulighet for at sårbarhet og oppfølgingsbehov ikke blir avdekket. Redd Barna mener det gjør det enda viktigere å sørge for tidlig helsekartlegging for å bidra til at sårbarhet, inkludert barn utsatt for vold og overgrep, identifiseres. Det er vår forståelse at det er en prosess på gang for å innføre tidlig helsekartlegging på det nasjonale ankomstsenteret. Vi anbefaler at det prioriteres å få det på plass raskt, og at det også sørges for et tilsvarende tilbud for asylsøkere som innkvarteres privat eller av andre grunner ikke er innom det nasjonale ankomstsenteret.

³¹ Redd Barna (2022) Vi må være trygge for å fortelle – høring av barn i saker om beskyttelse, hva kan vi lære av barnehusmodellen?

³² Redd Barna (2022) Trygghet på mottak, tilgjengelig her:

https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/01/ReddBarna_Trygghet_paa_mottak.pdf

³³ Redd Barna (2022) Vi må være trygge for å fortelle – høring av barn i saker om beskyttelse, hva kan vi lære av barnehusmodellen?

³⁴ Se Vulnerable Protection Seekers in Norway: Regulations, Practices, and Challenges» (2021) og Torturutsatte i den norske asylprosessen. En utredning av Norges forpliktelser, og anbefalinger til praksis (2021)

Redd Barna anbefaler:

- Det innføres tidlig helsekartlegging for barn som kommer på flukt til Norge

Fattigdom på mottak

Nivået på stønadene til beboere i mottak er svært lave. Med dagens satser forventes en familie med to voksne og to barn å leve på 227 kroner dagen, eller 56 kroner per person som skal dekke mat, klær, transport, telefon, bleier og andre nødvendigheter. De økonomiske stønadene har i svært liten grad blitt justert i takt med den økonomiske utviklingen i samfunnet for øvrig.³⁵ Familiene på mottak som har fått opphold opplever også at stønadene de mottar reduseres når familien mottar barnetrygd. Denne praksisen ble i fjor forbudt for norske familier i vedvarende lavinntekt.

En studie av forskere ved Oslo Met fra 2018 avdekket at matusikkerhet i mottak er et alvorlig problem. I en rapport³⁶ fra NOAS, Redd Barna og Norsk Folkehjelp om erfaringer fra lengeværende barnefamilier med begrenset opphold, sa alle som ble intervjuet at den økonomiske støtten som utbetales i mottak er i underkant av hva det er mulig å klare seg med. De lave stønadene er ekstra vanskelig for barn som bor lenge på asylmottak.

Redd Barna anbefaler

- Stønadene til barnefamilier på mottak må økes tilsvarende satsene for sosialhjelp (JD, kap 490, Post 70)

Barn med begrenset opphold

Flere barn i Norge har oppholdstillatelse som er begrenset fordi de ikke har fremlagt godkjent dokumentasjon på egen identitet. Tillatelsen gis for ett år om gangen, med mulighet til å søke om fornyelse. Barna har fått opphold på humanitært grunnlag, og skal bli i Norge. Begrensede tillatelser hindrer samfunnsdeltakelse, og fører til usikkerhet, frykt og svekket psykisk helse. Enslige mindreårige blir bosatt etter førstegangs vedtak om begrenset opphold. Barnefamilier blir derimot ikke bosatt og starter ikke introduksjonsprogram før etter første fornyelse av oppholdstillatelsen. Mange barnefamilier må vente urimelig lenge på å komme ut av passivitet i mottak til aktivitet som bosatte i en kommune. Dette påvirker barna og foreldrene negativt og hindrer god integrering.

Redd Barna anbefaler

- Det bør avsettes midler til å sikre at barn og familier med begrenset opphold får rettshjelp, samt informasjon og veiledning om hvordan oppheve begrensningene
- Introduksjonsloven bør endres slik at alle barnefamilier med begrenset oppholdstillatelse bosettes etter førstegangs vedtak.

---

³⁵ Marie Louise Seeberg, *Alt er relativt: ytelser til barnefamilier i norske asylmottak, 1989–2017*, Tidsskrift for velferdsforskning, 8.12.2017 (tilgjengelig fra: <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2464-3076-2017-04-02>).

³⁵ E-post fra UDI av 9.5.2022.

³⁶ Med livet på vent (2021) NOAS, Norsk Folkehjelp og Redd Barna https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/05/NOAS_Lengev%C3%A6rende-barn_rapport_WEB.pdf

Sikre omsorg av enslige mindreårige under barnevernet

Når barn på flukt kommer til Norge, er staten tydelig forpliktet gjennom FNs barnekonvensjon til å ivareta og gi barna et likeverdig omsorgstilbud med andre barn. Barn skal ikke diskrimineres på noen måte ut fra hvem de er eller hvor de kommer fra. Dette er et av de aller viktigste prinsippene i barnekonvensjonen, dessuten slår Grunnlovens §98 fast at ingen skal usaklig forskjellsbehandles.

Etter 2017 er det ikke lenger et krav at kommuner gjør et barnevernsvedtak for bosetting av enslige mindreårige. I en studie fra Institutt for Samfunnsforskning (ISF)³⁷ vises det til at «en tredjedel av kommunene endret hvilken instans som har ansvar for bosettingen av denne gruppen i løpet av de siste fem årene. Tendensen er at ansvaret har gått fra barnevern til flyktingetjenesten eller er lagt under læringscenteret, tiltakstjenesten, enhet for oppvekst, helse og levekår eller lignende. Hjemling av omsorgs- og botilbudet i barnevernsloven fører med seg en del krav og rettigheter for enslige mindreårige flyktninger, noe som svekkes når ansvaret flyttes til andre instanser. Konsekvensene går ut over barnas omsorgsbehov og behovet for kontinuitet i relasjoner og tilhørighet. I tillegg rapporterer flere kommuner at de ikke har nok ressurser til å opprettholde kompetanse og etablerte bofellesskap når ankomstene er lave³⁸. Det er store kommunale forskjeller både når det gjelder botiltak, oppfølging og utforming av opplæringen og dermed også i progresjon og integrering av enslige mindreårige flyktninger.

Redd Barna anbefaler:

- At omsorgstilbudet for alle enslige mindreårige flyktninger mellom 0-18 år, både før og etter bosetting, hjemles i barnevernsloven.
- At barnevernets ansvar konkretiseres, slik at enslige mindreårige får et likeverdig omsorgs- og ettervernstilbud uansett hvilken kommune de bor i og på lik linje med andre barn under offentlig omsorg i Norge.
- At norske myndigheter utreder hvordan finansieringsordningen der kommuner mottar et særskilt integreringstilskudd for enslige mindreårige flyktninger kan innordnes slik at det kommuner får tilstrekkelig ressurser til å opprettholde kompetanse og botiltak over tid.

Styrke barns rettigheter og barnefaglig kompetanse i integreringsarbeidet

Over 40% av bosatte flyktninger er barn under 18 år og nærmere 90% av flyktninger som bosettes i norske kommuner er del av en barnefamilie. I 2020 lanserte Solberg-regjeringen en ny integreringslov der barneperspektivet er fraværende. Dette bidrar til store forskjeller i hvordan integreringsarbeidet organiseres i kommunene, hvordan barna blir møtt og hvilke tiltak som finnes for barn i ulike kommuner, på skolene og på fritidsarenaen.

Redd Barnas rapport «Det viktigste er å bli norsk...?» gir oss kunnskap om barn og unges opplevelser og tanker om å være ny i Norge³⁹. Barn og unge forteller at de opplever at mye av ansvaret for integreringen ligger hos dem selv. De etterlyser flere inkluderende tiltak, mer oppfølging og sosialisering på skolen, tiltak mot rasisme og tiltak som motvirker psykisk uhelse,

³⁷ <https://www.samfunnsforskning.no/aktuelt/nyheter/2020/hvordan-tas-enslige-mindrearige-flyktninger-imot.html>

³⁸ <https://fontene.no/barnevern/trondheim-sitter-igjen-med-bare-to-bofellesskap-for-barneflyktninger--nedbyggingen-har-gjort-oss-sarbare-6.47.864274.981687ae1a>

³⁹ Redd Barna (2020): «Det viktigste er å bli norsk... barn og unges tanker om å være ny i Norge». https://nafo.oslomet.no/wp-content/uploads/2020/09/RB_Ny_i_Norge_0820.pdf

ulikhet og fattigdom. Barn med funksjonsnedsettelse som er bosatt i norske kommuner⁴⁰ forteller om ekstrem ensomhet, mangel på venner og fritidsaktiviteter, at de ikke blir hørt, at de ikke får informasjon om sine rettigheter og om en mangelfull oppfølging fra koordineringsteamene i kommunen.

Redd Barna mener det er behov for å styrke barnets beste vurderinger og barns individuelle rettigheter i integreringsarbeidet før og etter bosetting i kommunene. I tråd med barnekonvensjonen er norske myndigheter forpliktet til å sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Barns behov og synspunkt må derfor inkluderes som et eget hensyn ved kartlegging i forbindelse med bosetting av barnefamilier for å kunne oppdage sårbarheter og sikre tidlig og målrettete tiltak som ivaretar barnas behov og rettigheter. Det er ikke nok å snakke med foresatte. Barn og unge må få mulighet til å uttrykke sine behov og ønsker i tråd med barnekonvensjonens artikkel 12. For å sikre at barns beste blir ivare tatt når familier bosettes og i integreringen, må ansatte i flyktningetjenesten og andre kommunale instanser med ansvar for bosetting ha barnefaglig kompetanse og arbeidsmetoder for å snakke med barn og unge og for å kartlegge og identifisere sårbarheter og oppfølgingstiltak.

Redd Barna anbefaler:

- At regjeringen sikrer tilstrekkelig barnefaglig kompetanse i kommunene og at det avsettes 30 millioner til et kompetanseprogram for barnefaglige vurderinger og arbeidsmetoder for å snakke med barn og unge ved bosetting og identifisere sårbarheter og oppfølgingstiltak (AID, kap. 671 post 21).
- At det avsettes midler til å gjennomføre barnets beste vurderinger ved bosetting av barnefamilier ved å inkludere barns behov og synspunkt som egne hensyn i kartleggingsverktøy (AID, kap. 671 post 62).
- At det avsettes midler til å sikre at ansatte i hjelpeapparatet, skolen og andre relevante aktører får mer kunnskap om flukt, traumer og flyktningbarns psykiske helse, for å øke forståelsen av hva det vil si for barn å ha gjennomgått flukt og hvordan det kan prege dem etter at de har kommet til Norge. (AID, kap. 671)
- Øremerke 3 millioner til å styrke kunnskapsgrunnet om barn i med funksjonsnedsettelse som bosettes i kommuner og utvikle retningslinjer for å styrke koordineringsteamene og sikre at de har ressurser og kompetansen til å gi god nok oppfølging til bosatte barn med funksjonsnedsettelse og deres familier.

Merknader:

- Redd Barna etterlyser et tydeligere barneperspektiv i integreringsloven som vil kunne sikre barn et likeverdig tilbud ved bosetting i kommunene. Regjeringen er i tråd med barnekonvensjonen forpliktet til å gjennomføre en barnerettighetsvurdering av integreringsloven. Det skal gjøres barnerettighetsvurderinger i alle lovverk, beslutninger og offentlig virksomhet som berører barn.
- Norske myndigheter må særlig sikre rettighetene til barn med funksjonsnedsettelse som bosettes og gjennomgå støtten barna og deres familier får under og etter bosetting for å

---

⁴⁰ Redd Barna (2021): «Vi må kjempe dobbelt så hardt».

https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/01/RB_Vi_maa_kjempe_dobbelt_saa_hardt_web_FINAL-2021.pdf

kunne sette inn målrettede tiltak for å styrke deres inkludering i samfunnet, i skolen og på fritida.

Barn som bor i en kommunal bolig

Bosituasjonen til barn som bor i kommunale boliger karakteriseres som oppsiktsvekkende dårlig⁷. BOVEL – senter for velferd- og velferdsforskning må få barneperspektivet i sitt mandat, og midler må øremerkes forskning på boforhold og botid for barn i kommunale boliger for å få et styrket kunnskapsgrunnlag for politikktutforming.⁴¹ Det bør også utvikles retningslinjer for boligstandarder for barnefamilier. Barnets beste vurdering må foretas og dokumenteres ved tildeling.

Redd Barna anbefaler:

- Øremerke 3 millioner til å styrke kunnskapsgrunnlaget om barn i kommunale boliger og utvikle retningslinjer for standard for boliger til barnefamilier (KMD Kap. 581 Post 76)

Et løft for de kommunale ungdomsrådene

Ett av de mest sentrale organene for barn og unges medvirkning og innflytelse i norske kommuner og fylker, er barne- og ungdomsråd. Ungdomsrådene er viktige for å oppfylle barn og unges rett til å bli hørt, og de er viktige for et sterkt og levende lokaldemokrati. Når barn og unge får påvirke utviklingen av kommunen sin, blir det også en bedre kommune for dem å vokse opp i.

I 2019 ble det lovfestet at alle kommuner og fylkeskommuner skal ha et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom. Formålet, slik det er fremhevet i forskriften, er å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning fra ungdom gjennom ungdomsrådet eller annet medvirkningsorgan for ungdom i alle saker som gjelder dem.

En undersøkelse gjennomført av Proba samfunnsanalyse og Telemarksforskning på oppdrag fra KS⁴², viser imidlertid til at det er få eksempler på systematisk arbeid for å samle erfaringer, synspunkter og perspektiver fra ungdommene som ungdomsrådene skal representere. Det er også varierende hvorvidt og i hvor stor grad rådene er kjent i målgruppa. Samtidig viser undersøkelsen at rådene selv fremhever kunnskap om målgruppa, og hva denne ønsker og har behov for, å kunne se saker fra målgruppas perspektiv og ha god kommunikasjon med målgruppa, som særlig viktig kunnskap/kompetanse for at de skal kunne utøve sin rolle på en god måte.

Ungdomsbefolkningen er en mangfoldig og sammensatt gruppe, og retten til å bli hørt og påvirke i saker som angår en gjelder for alle, uavhengig av hvem de er og hvor i landet de bor.

Det er derfor behov for et mer systematisk arbeid for å styrke flere ungdommers kjennskap til og eierskap til ungdomsrådet som et talerør for alle ungdommer i kommunen/fylket.

---

⁴¹ [BOVEL - Senter for bolig- og velferdsforskning \(oslomet.no\)](https://www.bovel.no/)

⁴² Telemarksforskning og Proba samfunnsanalyse (2022) «Erfaringer med lovpålagte råd for medvirkning» <https://www.ks.no/contentassets/bc559dba28a542d5b1a523ee49ef011e/Rapport-2022-01-Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>

Redd Barna anbefaler:

- å øremerke 8 millioner til å styrke de kommunale ungdomsrådene slik at ungdommene de representerer har kjennskap og eierskap til sitt ungdomsråd.

Nasjonal utredning om medvirkning og innflytelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Alle barn har lik rett til å uttrykke sine meninger, bli hørt og påvirke i saker som berører dem, uansett hvem de er. En NOVA- rapport fra 2021⁴³ om ivaretagelse av rettighetene til barn med funksjonsnedsettelse i Norge, viser at barn med funksjonsnedsettelse sjelden får påvirke direkte i møte med de som tar beslutninger som påvirker livene deres, og at de ansatte ofte ikke har kompetanse til å kunne involvere barnet i utformingen av tilbudet. En spørreundersøkelse gjennomført i 2012 av Unge Funksjonshemmede om brukermedvirkning for funksjonshemmet ungdom i norske kommuner,⁴⁴ fant at kun 12% av kommunene den gang hadde representanter i råd for funksjonshemmede som var 26 år eller yngre, og at kun 5 % av ungdomsrådene hadde representanter fra funksjonshemmedes organisasjoner.

Vi vet at barn og unge med funksjonsnedsettelse møter særlige utfordringer i utøvelsen av sin rett til å bli hørt, men vi har i dag for lite kunnskap om hvordan de selv opplever sine muligheter for å kunne medvirke og utøve innflytelse, hva som er utfordringene og hvordan retten til å bli hørt kan styrkes for disse gruppene barn og unge.

I Hurdals-plattformen fremhever regjeringen at de ønsker å jobbe mot en ratifisering av CRPD i norsk lov. En av bestemmelsene som spesifikt retter seg mot barn med funksjonsnedsettelse, er artikkel 7.3, som slår fast at barn med funksjonsnedsettelse har rett til å uttrykke sine synspunkter fritt og bli hørt, på lik linje med andre barn. I sine seneste merknader⁴⁵ anbefaler FNs barnekomité at Norge øker innsatsen for å realisere retten til å bli hørt i praksis, særlig for sårbare grupper barn, som barn med funksjonsnedsettelse. For å styrke medvirkning og innflytelse fra disse gruppene barn i de sakene som angår dem, trenger vi mer systematisk kunnskap om hvordan de opplever sin medvirkning i dag og hvordan de kan få styrket sin rett til å bli hørt på en god og meningsfull måte.

Redd Barna anbefaler:

- At det bevilges 3 millioner kroner til en nasjonal utredning om medvirkning og innflytelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Styrket satsing mot rasisme

Diskriminering og rasisme som rammer barn og unge bryter barns rettigheter og bidrar til å hindre integrering og forsterke utenforskap. I Redd Barnas rapport «Det viktigste er å bli norsk....?» forteller barn og unge som nylig er bosatt i Norge om opplevelser med fordommer, diskriminering, og rasisme. Barn og unge som opplever rasisme preges av dette, det kan gi psykiske plager og bidra til at de ikke kan eller vil delta i samfunnet på lik linje med andre. Det er spesielt i skolen barn og

⁴³ Bossy, D. & Mamley Hervie, V. (2021): Mellom idealer og praksis - Ivaretagelse av rettighetene til barn med funksjonsnedsettelse, NOVA Rapport 6/21

⁴⁴ <https://ffm.no/2013/01/16/fa-unge-i-kommunale-rad-for-funksjonshemmede/>

⁴⁵ UN Committee on the Rights of the Child (2018). [Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway.](#)

ungdom melder ifra om rasisme, ifølge rapporten «Vi vil ikke leke med deg fordi du er brun»⁴⁶ fra Antirasistisk Senter. Den viste at én av fire opplevde rasisme, diskriminering eller urettferdig behandling 2-3 ganger hver måned eller oftere på barneskolen. Flere av barna fortalte at skolen ikke klarte å følge opp, og at lærerne var usikre på hvordan de skulle håndtere det. Barn som Redd Barna har snakket med gir også uttrykk for at de opplever rasistiske holdninger hos foreldre til andre elever på skolen, og at dette gjør dem utrygge og redde.

For å kunne bekjempe fordommer og holdninger i samfunnet som bidrar til diskriminering og rasisme må innsatsen trappes opp. Voksne og barn må få mer kunnskap om rasisme og det må snakkes høyt om. Barn må få kunnskap allerede i tidlig alder slik at de får forståelse for hvordan fordommer og kommentarer kan såre og ekskludere. Og voksne, inkludert lærere må få tilstrekkelig kompetanse og verktøy. For å sikre helhetlig antirasistisk arbeid må tiltak utover individnivået inkluderes. Det er viktig å inkludere arbeid på samfunnsnivå for å styrke rettigheter, antirasistiske holdninger og strukturer og bryte ned barrierer i samfunnet som hindrer inkludering av personer med minoritetsbakgrunn.

Redd Barna anbefaler:

- Øke midler bevilgningen til arbeidet mot rasisme på ulike arenaer i samfunnet, inkludert skolen.
- Sette av tilstrekkelig med midler til forskning på ulike former for rasisme (inkludert strukturell rasisme) og hvilke tiltak som fungerer for å forebygge og bekjempe rasisme på ulike samfunnsarenaer. Det bør øremerkes egne midler til forskning som inkluderer medvirkning fra barn og unge.

---

⁴⁶[Vi vil ikke leke med deg fordi du er brun](#) – Antirasistisk senter

Utdannings- og forskningskomiteen

Kompetanseløft om seksualitet, vold og seksuelle overgrep

Å gi barn kunnskap om vold og overgrep bidrar til at de føler seg tryggere på å snakke om det, de får bedre forståelse for egne og andres grenser og terskelen blir lavere for å fortelle, dersom de selv eller noen de kjenner opplever vold eller overgrep.

Skole og barnehage er arenaer der alle barn deltar. Derfor har også de ansatte i skole og barnehager en viktig rolle i barns liv også når det gjelder vold og overgrep. En viktig grunn til at barn ikke forteller om vold og overgrep, er at de ikke vet hva det er. Mange vet ikke at det er ulovlig, eller hvordan de kan få hjelp.

Ansatte i barnehager skal ifølge *Rammeplan for barnehager* ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og de skal vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Ansatte i skolen skal også lære elevene sine om kropp, seksualitet, grenser, vold, overgrep og rettigheter. Dette står i kompetansemål på alle trinn.

Det er behov for et ambisiøst, nasjonalt kompetanseløft om seksualitet, vold og seksuelle overgrep for ansatte i alle landets skoler og barnehager. Dette er nødvendig både for å forebygge og stoppe vold og overgrep mot barn og krenkelser mellom jevnaldrende, og for å kunne gi tidlig hjelp til de som er utsatt. Det er behov for at Barne- og familiedepartementet, Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet samarbeider om et kompetanseløft på seksualitet, vold og seksuelle overgrep og at regjeringen bevilger minst 50 millioner til dette arbeidet.

1 av 5 barn i Norge har opplevd vold hjemme minst en gang. 1 av 20 har blitt utsatt for seksuelle overgrep fra en voksen. Omtrent halvparten av barna har aldri fortalt det til noen⁴⁷. En viktig grunn til at barn ikke forteller om vold og overgrep, er at de ikke vet hva det er. Mange vet ikke at det er ulovlig, eller hvordan de kan få hjelp. Riksrevisjonens undersøkelse om myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner fra 2022⁴⁸ viser at lærere og barnehageansatte har for lite kunnskap om opplysningsplikten, avvergingsplikten og om avdekking av vold i nære relasjoner.

For at vold og overgrep mot barn skal bli avdekket og stoppet er det nødvendig at de møtes av voksne som vet hvordan de kan snakke med barn om temaet, og hva de skal gjøre om de er bekymret. Selv om det er utviklet flere digitale verktøy om temaet, viser Redd Barnas undersøkelse at mange lærere ikke føler at de har god nok opplæring og veiledning til å ta dem i bruk.⁴⁹ Også barnehageansatte mangler verktøy og veiledning.⁵⁰

Elever selv mener at de ikke får god nok seksualitetsundervisning i skolen og ønsker seg mer kunnskap. Hele 7 av 10 elever rapporterte at de ønsket seg mer seksualitetsundervisning i skolen,

⁴⁷ Hafstad, G. S., & Augusti, E. M. (Red.) (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 4/2019).

⁴⁸ Riksrevisjonen (2022) *Myndighetenes innsats mot vold og overgrep*.

⁴⁹ Undersøkelse av Opinion for Redd Barna. <https://www.reddbarna.no/aktuelt/laerere-mangler-verktoy-for-a-fange-opp-overgrep/>

⁵⁰ Naper et.al (2017) Spørsmål til Barnehage-Norge 2016, Trøndelag Forskning og Utvikling

og halvparten av elever syns ikke kvaliteten på seksualitetsundervisningen i skolen var god nok⁵¹. Seksuelle krenkelser og overgrep skjer ofte mellom jevnaldrende⁵² og mange krenkelser mellom barn og unge skjer digitalt.⁵³ Dette må forebygges igjennom god seksualitetsundervisning, kunnskap om hva samtykke er og hva som er lov og ikke lov.

Redd Barna anbefaler

- At det settes av 50 mill. kr (fordelt på flere departementer) til et kompetanseløft på seksualitet, seksuelle overgrep og vold mot barn hos ansatte i skoler og barnehager som styrker ressurser på feltet, hvorav 10. mill. settes av til Utdanningsdirektoratet for å utvikle en egen kompetansepakke om temaet: seksualitet, nettrisikoeer, vold og seksuelle overgrep. (KD, Kap. 220, post 21 og kap. 226, post 21, kap 231, post 21).

Trygge barn og mange nok voksne i barnehagen

Dagens bemanningsnorm fører til en sårbar barnehagehverdag og til uforsvarlig drift, fordi forholdstallet i bemanningsnormen er for svakt og normen oppfylles i svært begrenset tid i løpet av barnehagehverdagen. Kun 16 prosent av barnehagene hadde full bemanning i seks timer eller mer per dag, ifølge en undersøkelse som ble utført i fjor på vegne av Utdanningsdirektoratet.⁵⁴ Å imøtekomme bemanningskrisen med økt bruk av vikarer, er ikke bærekraftig og forsvarlig. Vikarer kan ikke erstatte kjente, faste og trygge barnehageansatte.

De siste tiårene og særlig pandemien viste et skrikende behov for å innføre en forsterket bemanningsnorm for å gjøre barnehagehverdagen mindre sårbar med tanke på dagens lange åpningstider, de ansattes turnus, møtetid og sykdom. Høy voksentetthet, kvalifiserte ansatte og små grupper er de viktigste forutsetningene for god kvalitet i barnehagen.⁵⁵ Vi etterlyser politisk vilje til å sette maksgrense på størrelsene på barnegruppene.

De nye bestemmelsene i barnehageloven om barns rett til et trygt omsorgs- og læringsmiljø som trådte i kraft 1. januar 2021, der det ble innført aktivitetsplikt og lovbestemt at barnehagene skal jobbe systematisk for å forebygge utestengning og mobbing, betinger også at det er mange nok voksne i barnehagen og at de ansatte har god kompetanse til å oppdage, håndtere og stoppe mobbing og utestengelse.

Regelverket som ble innført er mangelfullt og barnehageloven harmoniserer ikke med opplæringsloven. Redd Barna mener at barnehagebarn må få en individuell rett til et trygt og godt barnehagemiljø, og at det kommer på plass en håndhevingsordning i barnehagemiljø saker - lignende den vi har i skolemiljø saker.

⁵¹ Sex og Samfunn (2022) [Seksualitetsundervisning i skolen. En kartlegging av elevers og læreres erfaringer og ønsker.](#)

⁵² Hafstad, G. S., & Augusti, E. M. (Red.) (2019). Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 4/2019)

⁵³ Kripos (2019) Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett, Rapport

⁵⁴ Spørsmål til Barnehage-Norge 2019. Analyse og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til barnehagesektoren. [TFoU-rapport 2020:1](#), s. 17.

⁵⁵ NOU 2012: 1: s. 275, og det samme viste funn fra undersøkelsene til *Med blikk for barn – kvalitet i barnehagen for barn under 3 år*, som var et 5-årig forskningsprosjekt fra HiOA i samarbeid med UiS, UiT og NTNU.

Redd Barna anbefaler

- Grunnbemanningen må økes betraktelig ved at forholdstallet i normen økes til én ansatt per 2,5 barn under tre år og én ansatt per fem barn over tre år. Dessuten mener Redd Barna at normen må gjelde på avdelingsnivå og i hele barnehagens åpningstid. Plan- og møtetid må komme i tillegg.
- De ansatte i barnehager og barnehageeiere må få tid til å kunne følge *Kompetansepakken for et trygt og godt barnehagemiljø* for å få økt kompetanse på hvordan skape et trygt og inkluderende barnehagemiljø.⁵⁶

Trygg skolehverdag for *alle* elever og bekymringsfullt skolefravær

Alle elever i Norge har rett til et trygt og godt skolemiljø, og skolen skal ha nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, jamfør opplæringsloven kapittel 9A. Det betyr at skoleansatte *skal* gripe inn når elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen skal også jobbe imot diskriminering og trakassering både fra barn og voksne på bakgrunn av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.

Allikevel forteller rundt 50 000 elever i den årlige Elevundersøkelsen at de er mobbet av medelever, mobbet digitalt av noen på skolen og/eller mobbet av en voksen på skolen.⁵⁷ Ungdata Junior-undersøkelsen varsler om høyere prosentandel elever som blir mobbet. Der svarer 11 prosent at de blir mobbet hver fjortende dag eller oftere, mange sier de er ensomme og at de mangler venner.⁵⁸ I Ungdata 2022 som har resultater fra ungdom på ungdomsskolen og videregående skole, oppgir 7 % at de minst hver 14. dag blir utsatt for plaging, trusler og utfrysing fra jevnaldrende på skolen og i fritiden.⁵⁹

Dette er urovekkende høye tall. Redd Barna erfarer også at økt nettkontakt mellom elever kan både forsterke og utfordre fellesskapet i klassen, og at mange elever opplever miljøet på skolefritidsordningen (SFO) som utrygt.

Skolen har ansvar for å jobbe forebyggende og systematisk for å sikre at alle elever får oppfylt sin lovfestede rett til et trygt og godt skolemiljø, og skoleansatte må få økt kompetanse på hvordan de kan oppdage, håndtere og stoppe krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering i skolen. For å sikre dette, må skolens ansatte ha god nok kompetanse på hvordan forebygge og håndtere mobbing, inkludert digital mobbing.

---

⁵⁶ *Kompetansepakke om barnehagemiljø*, www.udir.no/laring-og-trivsel/barnehagemiljo/kompetansepakke-om-barnehagemiljo/ (oppsøkt 30.9.2022)

⁵⁷ *Elevundersøkelsen 2021*. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/sma-endringer-i-mobbing-og-arbeidsro/> (oppsøkt 29.9.2022)

⁵⁸ *Ungdata junior 2022. Nasjonale resultater*. Enstad, Frøydis; Bakken, Anders. NOVA-rapport 6 2022: s.2. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3011552/NOVA-rapport-6-2022.pdf?sequence=5&isAllowed=y> (oppsøkt 19.9.2022)

⁵⁹ *Ungdata 2022. Nasjonale resultater*. Bakken, Anders. NOVA-rapport 4 2022: s. 7 <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3011548/NOVA-rapport-5-2022.pdf?sequence=5&isAllowed=y> (oppsøkt 19.9.2022)

Flere lærere, skoleledelse og SFO-ansatte over hele landet må få mer informasjon om og få sette av tid til å følge kompetansepakken om trygt og godt skolemiljø og kompetansepakken om trygt og godt miljø i SFO, som begge ligger på Utdanningsdirektoratets kompetanseportal.⁶⁰

Redd Barna er svært bekymret for det høye skolefraværet i Norge, særlig på mellomtrinnet, som mange mobbeombud, Landsgruppen for helsesykepleiere, PP-tjenester og andre som jobber tett på elevene varsler om over hele landet.⁶¹ Det finnes ingen nasjonale tall på hvor mange elever som har bekymringsfullt fravær, og årsaksbildet til hvorfor elever uteblir fra skolen er komplekst. Skoleeiere og utdanningsmyndigheter har det overordnede ansvaret for å forebygge og kunne håndtere skolefraværet vi ser i skolen.

Det forebyggende arbeidet mot høyt skolefravær er svært viktig, der det systematiske arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø for alle elever, jf. opplæringsloven kapittel 9A, og tidlig innsats, tilrettelegging og tett oppfølging av hver enkelt elev er avgjørende. Lokalt må skoler få høy lærertetthet og et stabilt lag med ressurspersoner og hjelpeapparat rundt elevene, så de klarer å tilrettelegge skolehverdagen så den blir trygg og tilpasset for *alle* elever så færre barn og ungdom får høyt og bekymringsfullt skolefravær.

Redd Barna anbefaler

- Lærere og andre skoleansatte trenger økt kompetanse på hvordan de kan oppdage, håndtere og stoppe krenkelser som mobbing, vold, trakassering og diskriminering. De må få tid til å gjennomføre *Kompetansepakken for et trygt og godt skolemiljø (og SFO)*.
- å sikre at alle barn får god opplæring i digital kompetanse der nettvett, etikk og digital dømmekraft inngår, og barn må få kunnskap om hvilke nettrisikoeer som finnes.
- å utvikle nasjonale retningslinjer for skoleeiers plikt til registrering av fravær, og norske myndigheter må få en nasjonal oversikt over skolefraværet i Norge.
- å utvikle en nasjonal handlingsplan mot bekymringsfullt skolefravær i hele opplæringsløpet, som også inneholder en mal til lokale handlingsplaner, som skoleeiere i kommunen og regionen kan bruke som utgangspunkt til å lage lokale handlingsplaner. I både den nasjonale og de lokale handlingsplanene må man sikre barns medvirkning.

Flere kvalifiserte lærere og styrket lag rundt eleven

Læreren er en viktig person i elevenes liv, og lærerens evne til å gi elevene sine faglig og emosjonell støtte påvirker i stor grad elevenes læring, trivsel og mestring. De elevene vi snakker med på skolebesøk sier at de ønsker at lærerne er mer tilgjengelig, bryr seg og har mer tid med elevene. Lærere melder også om at skoleklassene er for store, at det er mye støy og vanskelig å følge opp hver enkelt elev slik opplæringsloven krever jf. retten til tilpasset opplæring. Tilstrekkelig lærertetthet gir lærerne kapasitet til å se, hjelpe, tilrettelegge for og bygge en god relasjon med den enkelte elev.⁶²

Redd Barna mener derfor at lærernormen må styrkes ytterligere, og vi anbefaler at det lovfestes at klassestørrelsene skal bli lik den lærertettheten som er fastsatt i lærernormen. Mindre

⁶⁰ <https://kompetanse.udir.no/> (kompetanseportal til Utdanningsdirektoratet, oppsøkt 29.9.2022)

⁶¹ Sak i [Utdanningsnytt](https://www.uttanningsnytt.no/), sak fra [nrk.no](https://www.nrk.no/) og sak fra [Dagsavisen](https://www.dagsavisen.no/) (alle i 2022),

⁶² <https://www.nifu.no/news/norske-skoler-har-stadig-bedre-laerertetthet/> (oppsøkt 22.09.2021)

klassestørrelser fører til mindre støy i klasserommet, bedre læring for elevene og mer tid for læreren til å følge opp hver enkelt elev.⁶³ Samtidig må myndighetene gjennomføre tiltak som øker antall lærerstudentplasser, samt sikre at kvalifiserte lærere ønsker å bli værende i jobben sin.

Det er nødvendig med et sterkere lag rundt eleven og bedre tverrfaglig samarbeid på skolen. Skoleeiere må sikre nok midler og ressurser til helsestasjons- og skolehelsetjenesten slik at helsesykepleierne er tilgjengelige for elever i ukedagene og at de ikke omdisponeres til andre arbeidsoppgaver. Normtallene må oppjusteres så de fanger opp dagens utfordringsbilde og behov, og kommunene må ansvarliggjøres så stillingene fylles med kvalifisert personale.

Sosiallærere eller sosialpedagogiske rådgivere er mange steder en naturlig del av både laget rundt eleven og ledelsen, og de er viktige for det psykososiale miljøet på skolen. De er ofte det naturlige bindeleddet for tverrfaglig samarbeid på skolen.

Miljøterapeuter er ikke lovpålagt, men flere skoler eller kommuner har ansatt miljøterapeuter som har en sosialfaglig bakgrunn. Avlastning av lærere, konfliktdemping og -håndtering, samt oppfølging av psykososiale problemer er noen av miljøterapeutenes oppgaver. Miljøterapeuten skal være en naturlig del av laget rundt elevene, og de har som regel barneverns-, sosionom- eller vernepleierutdanning.

Redd Barna anbefaler:

- å øke rammetilskuddet til kommunene for å kunne øke lærertettheten for å sikre at lærere får mer tid med elevene, bedre tilpasset opplæring for hver enkelt elev, som igjen vil føre til mer trivsel og trygghet i skolen.
- at myndighetene i forbindelse med innførelse av ny opplæringslov setter et tak på hvor store gruppestørrelsene i skolen skal være, og at departementet setter av statlige midler for å gjennomføre dette.
- at myndighetene og skoleeiere må sikre et sterkere lag rundt eleven og bedre tverrfaglig samarbeid på skolen, med flere stillinger i skolen til sosiallærere, miljøterapeuter og helsesykepleiere.
- at normtallene til helsestasjons- skolehelsetjenesten må oppdateres for å fange opp dagens utfordringsbilde og behov, og det må stilles krav om at stillingene må fylles med kvalifisert personale (sykepleiere **med** helsesykepleierutdanning)
- at det bevilges 20 millioner til å opprette flere studieplasser for utdanning av flere helsesykepleiere, og det må sikres tilstrekkelig antall praksisplasser.

Håndhevingsordningen til skolemiljøsaker må styrkes

For håndhevingsordningen etter opplæringsloven § 9 A-6 er kravet om jevn kvalitet og likebehandling sentralt. Håndhevingsordningen er en regional klageordning der sakene er fordelt

---

⁶³ Helsedirektoratet (2015). Trivsel i skolen. Rapport 06/2015. Oslo: Helsedirektoratet.

på ti ulike Statsforvaltere. FNs barnekonvensjon artikkel 19 om barnets rett til å bli beskyttet mot vold, krever at alle disse embetene opprettholder noenlunde lik kvalitet. Mobbing faller inn under anvendelsesområdet til artikkel 19. Barnekomiteen har eksplisitt uttalt at voldsbegrepet omfatter mobbing mellom barn.⁶⁴

Blir forskjellene for store mellom de ulike fylkesmennene, vil barns grunnleggende rettigheter ivaretas i forskjellig grad avhengig av hvor barnet befinner seg i landet. Ulik praktisering av ordningen vil også innebære en risiko for at barns rettssikkerhet ivaretas i ulik grad. Flere rapporter har avdekket at saksbehandlingstiden er for lang og varierende hos de ulike fylkesembetene, og at saksbehandlerne ikke klarer å ivareta godt nok de rettighetene som barn har krav på i saksbehandlingen hos fylkesmannen.⁶⁵

Dette er ikke i tråd med likebehandlingskravet som fremgår av FNs barnekonvensjons artikkel 19 og ikke-diskrimineringsprinsippet i artikkel 2. Selv om det ikke er et krav at håndhevingen og saksbehandlingen er helt sammenfallende i de ulike fylkene,⁶⁶ er det likevel viktig at alle embetene oppfyller visse minstekrav til kvalitet, effektivitet og trygg saksbehandling. Dette kan staten legge til rette for ved blant annet å utarbeide nasjonale retningslinjer for saksbehandlingen, sikre at det er mange nok mennesker som kan håndheve ordningen og sørge for lik opplæring av saksbehandlerne.

Redd Barna anbefaler:

- å øke posten til håndtering av skolemiljø saker med 20 prosent for å styrke Statsforvalternes kapasitet og kompetanse.
- å utarbeide nasjonale retningslinjer for saksbehandling av skolemiljø saker og jobbes for å sikre at saksbehandlerne i regionene får lik opplæring.

Uavhengig mobbeombudsordning må sikres kontinuitet og et fagmiljø

Barn og unge, som utsettes for mobbing, trenger råd og god veiledning i hva de skal gjøre for å få det bra igjen og få innfridd sin rett til et trygt og godt miljø. Derfor er det viktig at de sikres en fast og uavhengig mobbeombudsordning også i årene som kommer. De elevene som har vært i kontakt med mobbeombudene, har fått god veiledning og hjelp ifølge evalueringen av mobbeombudsordningen, som ble lansert av NOVA i 2020.⁶⁷

Redd Barna er bekymret og skeptiske til at Regjeringen ikke i de siste årenes statsbudsjetter har sikret kontinuitet i videreføringen av mobbeombudsordningen i Norge. Denne usikkerheten har ført til at flere mobbeombud har sagt opp sine stillinger, fordi ombudene ikke orker uvissheten det innebærer. Mange ombud jobber også alene, uten et fagmiljø som kan sikre høy kvalitet på tjenestene de gir, og som også kan bidra til et mer styrket samarbeid på tvers av regionene i Norge.

⁶⁴ FNs barnekomite General comment nr. 13 avsnitt 22 og 27.

⁶⁵ Barneombudet. «God hjelp til rett tid» 2018/ Deloitte. «Evaluering av nytt kapittel 9 A i opplæringsloven» 2019

⁶⁶ FN barnekomite General comment nr. 5 avsnitt 12.

⁶⁷ I. Seland, I.M. Eriksen, M. Løvgren og M. Aa. Sletten: *Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole*. NOVA-rapport 11/2020.

Redd Barna anbefaler

- at Regjeringen sikrer at mobbeombudsordningen blir en fast og permanent ordning, og at de tilføres regionale fagmiljøer som sikrer mer kontinuitet og mer styrket samarbeid på tvers av regionene i Norge.
- at man setter av midler til å styrke barn og foreldres kjennskap til ombudsordningen.

Inkluderende fellesskap for alle barn

Redd Barna er glade for kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis.⁶⁸ Vi håper regjeringen vil sikre videre finansiering av dette viktige kompetanseløftet. Men interesseorganisasjoner som eksempelvis Blindeforbundet erfarer at den lokale kompetansehevingen ikke er tilstrekkelig til hjelp for synshemmede elever og at synshemmede elever har en lite tilrettelagt skolehverdag med bruk av digitale læremidler. Derfor må ikke Statped svekkes ytterligere, men heller styrkes, for å sikre at alle elever uavhengig av tilretteleggingsbehov skal få innfridd sin rett til utdanning, jf. barnekonvensjonen artikkel 28.

Samtidig ser vi at PP-tjenesten må styrkes. Mange barn fra hele landet har de siste årene fått drastisk redusert sin spesialundervisning, og under koronapandemien har forholdene blitt ytterligere forverret ved at elever har blitt fratatt hele eller deler av sin spesialundervisning.⁶⁹ En uavhengig PP-tjeneste som utarbeider sakkyndige vurderinger, er en av de viktigste rettssikkerhetsgarantiene for elever med nedsatt funksjonsevne og kronisk sykdom i skolen.

I Statsbudsjettet 2023 må det settes av ekstra ressurser til at spesialundervisning i kommunene utformes og gis av kvalifisert undervisningspersonell. Dette er helt nødvendig for å få til lik rett til utdanning for *alle*. FNs barnekomité har anbefalt at myndighetene må prioritere å forbedre skolenes fysiske tilgjengelighet og at spesialundervisning og inkluderende undervisning bør tilstrebes å gis i klassene av kvalifisert pedagogisk personale.⁷⁰

Universell utforming av skolen fører til inkludering og økt kvalitet for alle elever, og at elever med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom føler seg inkludert i klasserommet og på skolen ellers. En samfunnsøkonomisk analyse fra 2018 viste at det var samfunnsøkonomisk nyttig å realisere *Veikart for universell utforming av nærskolene 2020-2030* fordi det bidrar til likestilling, deltakelse, brukskvalitet for alle, sosial integrasjon og mangfold i samfunnet.⁷¹

Redd Barna anbefaler

- Statped må sikres videre finansiering og PP-tjenesten må styrkes. Begge tjenestene må gjøres mer tilgjengelige for barnehagebarn og elever som trenger dem.

---

⁶⁸ Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, jf. www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/lokal-kompetanseutvikling/kompetanseløftet-for-spesialpedagogikk-og-inkluderende-praksis/ (oppsøkt 24.1.2022)

⁶⁹ Sak på nrk.no og sak på vg.no (oppsøkt 24.1.2022)

⁷⁰ Avsluttende merknader fra FNs barnekomite til Norge i 2018, norsk oversettelse, F 13 e, s. 7.

⁷¹ *Samfunnsøkonomisk analyse av universelt utformet grunnskole i 2030*. Rapport utarbeidet av Oslo Economics for Bufdir, oktober 2018:4.

Jf. bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Samfunnsøkonomisk_analyse_av_universelt_utformet_grunnskole_i_2030.pdf

- *Kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis* må videreføres, det må settes av ekstra midler til kommunene for å sikre at alle elever som har rett til spesialundervisning får det innfridd, og flere lærere må få tilbud om etterutdanning i dette kompetanseløftet.
- Det må settes opp en ny post på Statsbudsjettet 2023 med øremerkede midler for at regjeringen skal kunne realisere *Veikart for universell utforming av nærskolen 2020-2030*, som har et mål om at alle nærskoler skal være universelt utformet innen 2030.

Innhold i opplæringen og behov for nye læremidler

Elever må oppleve grunnopplæringen og videregående skole som relevant og meningsfull. Med god dybdelæring og reell medvirkning i klasserommet kan barn og unge bli bedre rustet for framtidens utfordringer. Innføringen av fagfornyelsen høsten 2020 skulle sikre at elevene skulle få god opplæring i de nye tverrgående fagene demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring. Det er svært viktig at elever blir møtt av kvalifiserte lærere i skolen, og for å imøtekomme lærermangelen må man øke antall studieplasser på lærerutdanningen og tilrettelegge for bedre arbeids- og lønnsvilkår for lærerne for å beholde kvalifiserte lærere i skolen.

Når skolen og læreplanene endres, må man også sørge for å ha oppdaterte læremidler. Læremidlene legger føringer for det som blir praktisert og undervist om i klasserommene, og da er det essensielt for kvaliteten på undervisningen at alle skoler i hele landet får tilgang til godt utviklet og relevante læremidler både i form av lærebøker og digitale læremidler. Tilbakemeldingene fra lærere, skoler og fra Elevorganisasjonen og Foreldreutvalget for grunnopplæringen er at skolene ikke har hatt midler til å kjøpe inn oppdaterte læremidler som er i tråd med fagfornyelsen.

I tillegg er Redd Barna bekymret for at trang kommuneøkonomi fører til oppkjøp av digitale læremidler som ikke tar hensyn til elevenes personvern. Vi vil vise til FNs barnekonvensjons artikkel 16, som gir alle barn rett til vern om sitt privatliv, og dette er regjeringen pliktet til å følge opp. Vi ber regjeringen sikre at kommunene ivaretar elevenes personvern både igjennom økte bevilgninger og gjennom nasjonale retningslinjer på hvilke kriterier digitale læremidler og plattformer må innfri for å sikre elevenes rett til personvern.

Elever på barneskolen og ungdomsskolen, som Redd Barna møter under sine skolebesøk, ønsker en mer variert og praksisorientert undervisning. Mange elever melder om ensrettet og kjedelig undervisning, som de lærere lite av, og at elevene ønsker en langt mer variert og praktisk opplæring. Økt opplevelse av stress hos elevene i skolen pga. mange prøver, kartlegginger, lekser og innleveringer, er ikke med på å skape en trygg og meningsfull læring og tilstedeværelse på skolen. Redd Barna har høye forventninger til Stortingsmeldingen om ungdomstid og 5.-10. trinn,

som er under bearbeiding og der Regjeringen har til hensikt skal avdekke hvordan mellomtrinnet og ungdomsskolen kan i større grad kan ivareta og fremme elevenes læring og trivsel.⁷²

Norske myndigheter har et særlig ansvar for å ivareta hensynet til samene, jf. internasjonale konvensjoner og nasjonale regler, inkludert Grunnloven § 108. Redd Barna er svært bekymret for at samiske barn ikke får oppfylt sine rettigheter. Vi vil vise til NOU Hjertespråket 2016:18 og Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk.⁷³ Redd Barna mener det er særdeles viktig at samiske barn får informasjon om sine rettigheter. Informasjon om retten til samiskundervisning må sikres slik at retten til samiskundervisning blir ivaretatt. Det må også settes inn en stor satsing på å rekruttere samisklærere. Vi er kritiske til at det ikke finnes tilstrekkelige læremidler på alle samiske språk, på trinn og nivåer er kritikkverdig.

Redd Barna anbefaler

- at Kunnskapsdepartementet i samråd med forleggerbransjen, KS, Fylkeskommunene, Utdanningsforbundet og Elevorganisasjonen får en oversikt over hvor stort behovet er for overføringer til nye læremidler er til kommunene og fylkeskommunene.
- Regjeringen må følge opp fagfornyelsen med mange nok oppdaterte læremidler, slik at elever i grunnskolen og videregående skole får læremidler som oppfyller de kravene de nye læreplanene stiller.
- å sikre at skolenes budsjetter gir rom for innkjøp av læremidler i tråd med fagfornyelsen.
- å lovfeste rett til samiske læremidler og øke posten til Sametinget for å sikre flere læremidler på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.
- Øke antall studieplasser på lærerutdanningen, og særlig arbeide for å øke antall samisktalende lærere i grunnopplæringen og i videregående skole.

Skolefritidsordningen (SFO) må styrkes og bli tilgjengelig for alle

Redd Barna er glade for at det ble innført ny rammeplan for skolefritidsordninger (SFO) fra høsten 2021. For at rammeplanen skal være realistisk, betinger det at personalet har kompetanse og ressurser til å gjennomføre innholdet. Redd Barna mener derfor at krav til fagkompetanse til ansatte bør spesifiseres, samt at det må utredes om det er behov for en bemanningsnorm i skolefritidsordningen og at man gjør ulike tiltak for å sikre et likeverdig tilbud i hele landet.

Gratis SFO for førsteklassinger er en god start, men for at alle barn skal kunne delta på SFO bør denne ordningen gjelde alle aldersgrupper og gjelde heltidsplass for alle trinn. Fram til en slik ordning er på plass ber vi om at det settes en makspris for foreldrebetaling for å minske de store ulikhetene som i dag finnes på pris i norske kommuner. Informasjon om støtteordninger må også gjøres tilgjengelig.

---

⁷² <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/grunnopplaring/innsiktsartikler/arbeidet-med-stortingsmelding-om-ungdomstid-og-5-10-trinn/id2923898/>

⁷³ Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk. Riksrevisjonen, Dokument 3:5 (2019–2020)

Redd Barna anbefaler:

- at Regjeringen utreder behovet for en bemanningsnorm i skolefritidsordningen.
- at man øker posten for kompetansetilbud til SFO-ansatte med 10 millioner (KD).
- det bør innføres en nasjonal makspris i SFO, mens man utreder og utvikler en opptrappingsplan for gratis SFO for alle barn.

Sikre forutsigbar finansiering av tiltaket Rosa kompetanse barnehage

Tiltaket *Rosa kompetanse barnehage*, i regi av Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold (FRI), har som mål å bidra til et helsefremmende og trygt psykososialt miljø i barnehagen, der barn kan uttrykke seg fritt, være den de er, og samtidig være trygge og bli inkludert – uavhengig av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering eller hvilken familieform man vokser opp i.

Redd Barna er svært bekymret for usikkerheten knyttet til finansieringen av tiltaket *Rosa kompetanse barnehage*, som gir barnehageansatte og barnehagelærerstudenter over hele landet kunnskap som gjør dem tryggere på å møte og ivareta barn og foreldre. *Rosa kompetanse barnehage* er svært etterspurt og må allerede i dag takke nei til flere henvendelser grunnet manglende kapasitet. Per i dag er tiltaket finansiert av Helsedirektoratet gjennom tilskuddsordningen Seksuell helse – kap. 762, post 73. FRI har over tid fått signaler fra Helsedirektoratet om at det er ønskelig å finne en annen måte å finansiere tiltaket på, da det kun delvis faller inn under målsetningene for Helsedirektoratets søknadsordning.

Redd Barna frykter at tiltaket *Rosa kompetanse barnehage* kan risikere å stå uten finansiering fra januar 2023 og dermed vil måtte avvikles. Dette vil medføre et stort tap for barnehagesektorens mangfolds- og inkluderingsarbeid. For å videreføre og styrke tiltaket mener Redd Barna det er et behov for at utdanningssektoren tar eierskap til tiltaket og bidrar til stabil og forutsigbar finansiering av et viktig arbeid for barns rett til ikke-diskriminering og for retten til å være seg selv og bli inkludert og møtt med respekt. I første omgang er det særlig viktig at tiltaket ikke blir stående uten finansiering i 2023.

Redd Barna anbefaler:

- Det øremerkes 2 millioner kroner til Rosa kompetanse barnehage på statsbudsjettet for 2023.